

N° 38 - Mei - Mai 2003
4,34 Euro - Maandelijks/Mensuel - afgiftekantoor Gent X

Toelating tot sluiting
Gent X
3/224

BELGIË - BELGIQUE
P.B.
Gent X
3/4145

4INSTANCE®

PERIODICAL FOR PUBLIC MANAGEMENT

4INSTANCE Conference
“Outsourcing & P.P.P.”

**Mouvement Wallon
pour la Qualité**

Associations, Institutes
and Networks of Public
Administration and
Political Sciences

ISSN 1371-5240

*De Vlaamse
Participatiemaatschappij*

Traphal PMV

N° 38 Mei/Mai 2003

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER
ÉDITEUR RESPONSABLE
Thibault Van der Auwermeulen

4INSTANCE
bvba G.T.G. sprl
Rue Bosquet straat 67 - 1060 Brussel-Bruxelles
Tel. 02/534 94 51 - Fax. 02/534 84 41
E-mail: info@4INSTANCE.be
<http://www.MyPublica.com>

ADVIESRAAD CONSEIL
Mireille Deziron, Prof. Dr. Herman Matthijs,
André D. Nicolas, Pierre Ralet,
Alfons Van Dyck.

REDAKTIE RÉDACTION
bvba GTG sprl
ART - KUNST
PMV

FOTO's - PHOTOS
Il Vecchio Mulino
Copyright all pictures

LAYOUT - PREPRESS
Daniel Collette Production sprl
info@dcpro.be

REGIE
Tel. 02/534 94 51 - www.MyPublica.com

DISTRIBUTIE - DISTRIBUTION
Tondeur Diffusion - Nevelland

Zonder schriftelijke toelating van de uitgever mag geen enkele tekst noch illustratie van 4Instance, geheel of gedeeltelijk gereproduceerd worden. De uitgever is niet verantwoordelijk voor de inhoud van de advertenties en artikels. La reproduction des textes et photographies publiés est interdite sans accord écrit de l'éditeur. L'éditeur n'est pas responsable des articles et publiereportages.

Lid van de Unie van de Uitgevers van de Periodieke Pers
Membre de l'Union des Editeurs de la Presse Périodique
Member of the European Group of Public Administration

Membre du Club de la Fondation Universitaire
Lid van de Club van de Universitaire Stichting

"4INSTANCE is ondertekenaar van de Milieubeleidsovereenkomst Papier Vlaanderen en steunt de inspanningen van de Vlaamse regering i.v.m. papierrecuperatie".

ABONNEMENT

10 nummers per jaar

België: 37,2 euro incl. BTW
E.U.: 50 euro incl. BTW

10 numéros par an

Belgique: 37,2 euro TVA inclus
U.E.: 50 euro TVA inclus

*Voor meer info – pour plus d'info
sprl-bvba G.T.G.*

Rue Bosquetstraat 67 – 1060 – Brussel – Bruxelles

Tel. 02/534 94 51 Fax. 02/534 84 41

E-mail. Info@4instance.be - <http://www.mypublica.com>

Bestelbon / Bon de commande

Naam/Nom _____

Administratie/Administration _____

Bedrijf/Société _____

Functie/Fonction _____ Taal/Langue _____

Adres/Adresse _____

Postcode/Code postal _____ Plaats/Localité _____

Tel. _____ E-mail _____

BTW/TVA _____

Abonnement voor één jaar – Abonnement pour un an

37,2 euro (België/Belgique) 50 euro (E.U./U.E.)

Handtekening/Signature _____

6

*ParticipatieMaatschappij Vlaanderen,
waar Vlaamse Kunstenaars thuis zijn*

vrtnieuws.net

Vrtnieuws.net moet vanaf 20 mei door het leven gaan als een 'multimediaal innovatief nieuwskanaal', maar staat tot dan volledig in het teken van de federale verkiezingen op 18 mei. Vrtnieuws.net zal veel gebruik maken van beeld- en geluidsmateriaal. De meeste artikels worden voorzien van een kort televisie- of geluidsfragmentje uit een nieuws- of duidingsprogramma van de openbare omroep.

31 eVoting

De moins en moins de citoyens se rendent dans les bureaux de vote personnellement, la majorité préférant confier leur vote au courrier. Dans cette optique, le eVoting ne pourrait-il pas être considéré comme une simple évolution du vote par correspondance ?

Acht op de tien Vlaamse internauten wensen on line te stemmen

Een grote meerderheid van de Vlaamse internetbevolking wenst on line te stemmen bij de verkiezingen. Dat blijkt uit een enquête op de site van Planet Internet. Van de 2.400 respondenten is 84 procent te vinden voor een stem via het net. On line stemmen is in België alsnog niet aan de orde.

<http://www.planetinternet.be/nl/verkiezingsenquete>

39 WWW.Verkiezingsvoorspeller.be

De website Verkiezingsvoorspeller.be heeft als doel een wetenschappelijk onderbouwde voorspelling uit te brengen van de verkiezingen van 18 mei 2003. Er worden 3 soorten deelnemers beschouwd. Allereerst een panel van experts, bestaande uit oud-politici, academici en redacteurs, zij vormen de belangrijkste doelgroep. Ten tweede richt men zich ook naar een panel van politici, bestaande uit actieve volksvertegenwoordigers, senatoren en burgemeesters en ten slotte kunnen ook de burgers hun voorspelling uitbrengen. Tot vandaag, telt Verkiezingsvoorspellers.be een panel van 51 experts en werden er reeds 10 000 voorspellingen ingevoerd.

18-05-2003

Outsourcing & P.P.P.

Les grands contrats d'externalisation où une seule société se charge de l'IT, du réseau et du business process, ne s'avèrent plus être nécessairement la solution idéale pour le demandeur. En effet, ces contrats sont souvent basés sur le business process du moment et tiennent peu compte de l'évolution de la société et de son activité. Le fait que 97% des contrats d'externalisation soient reconduits avec le même partenaire tient davantage aux liens (lock-in) qu'à la fidélité convaincue. Les mégacontrats d'outsourcing tous azimuts avec un seul partenaire - le onesourcing - seront à l'avenir toujours plus souvent remplacés par de l'externalisation orientée consortium avec plusieurs spécialistes - le multisourcing - dans le cadre duquel la société demandeuse entretient des liens serrés avec chacun de ses partenaires

Info: www.mypublica.com

4INSTANCE N° 38 - Mei/Mai - 2003

6	ART - KUNST ParticipatieMaatschappij Vlaanderen, waar Vlaamse Kunstenaars thuis zijn
8	ECONOMIE ParticipatieMaatschappij Vlaanderen
16	4INSTANCE PRACTICAL CONFERENCE Gokken in België: de conferentie
20	SONDAGE l'Observatoire Thalys International
22	PUBLIC MANAGEMENT Associations, Institutes and Networks of Public Administration and Political Sciences
31	eVOTING eVoting: entre bureaucratie et démocratie
35	LE MÉDIATEUR FEDERAL Le Rapport annuel 2002 des médiateurs fédéraux
39	4INSTANCE PRACTICAL CONFERENCE Verkiezingen en Economie
47	5 Minutes – 5 Minuten
50	Worldwideweb

Universele tentoonstelling in Japan

Op voorstel van Minister-President François-Xavier de Donnea heeft de Brusselse regering haar principieel akkoord gegeven om het Brussels Hoofdstedelijk Gewest te laten deelnemen aan de universele tentoonstelling Aichi in Japan in 2005.

De universele tentoonstelling Aichi zal plaats vinden van 25 maart tot 25 september 2005. De federale regering heeft voor België 4 paviljoenen gereserveerd die op muziek gezet zullen worden door François Schuiten. De Federale Staat neemt het grootste deel van het budget voor haar rekening. De regio's en gemeenschappen verdelen de rest. De deelname van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest wordt geschat op 500.000 EUR en zal ingeschreven worden op de begroting 2004 en 2005.

ParticipatieMaatschappij Vlaanderen, waar Vlaamse Kunstenaars thuis zijn

Kunst is van alle tijden, maar aan het begin van de 21^e eeuw populairder dan ooit! Wanneer u als bedrijf “goede” kunst uitkiest, versterkt dat de uitstraling van uw bedrijf.

Daarnaast blijkt dat kunst een goede invloed op uw werknemers heeft; men ervaart de ruimte als prettiger en dat heeft een positieve weerslag op de uitstraling en productiviteit van uw werknemers. Op zich is dit reeds een voldoende reden om kunst in het kantoor te halen maar voor de ParticipatieMaatschappij Vlaanderen is het ook de lokatie die zich opwerpt als ideale expositieruimte. Het oude pand op het nummer 55 aan de Hooikaai behoort zeker tot een van de geslaagde loftprojecten in Brussel waar ruimte en perspectief voor een aangename werkruimte zorgen.

“Op het eerste gezicht spreekt een kunstwerk mensen aan... Of niet”

Niemand zal bestrijden dat beeldende kunst in bedrijven een totaal andere benadering vraagt dan kunst voor thuis. Tegenover het strikt persoonlijke daarvan staat de functionaliteit van kunst op de werkvloer. De verbeelding van de dynamiek. De onverwachte ontmoeting, de confrontatie, de aanleiding tot dialoog.

De ParticipatieMaatschappij Vlaanderen laat het tweede gezicht zien van zeven kunstenaars: Herman Van Sebroeck, Jean-Paul Floru, André Dumont, Jacques Dujardin, Willy Laevaert, Patrick Meulenijsen en Irène Philips. Hun werken worden tentoongesteld in de beschikbare ruimte voor een beperkte periode zodat ook andere artiesten de plaats kunnen sieren. En mocht U in de ban geraken van een kunstwerk, dan staat het U vrij het werk te kopen en een nieuwe plaats te creëren voor de boodschap van een ander talent.

ParticipatieMaatschappij Vlaanderen

Hooikaai 55 - 1000 Brussel - <http://www.pmvlaanderen.be>

KUNST - ART

*“Bij nader inzien...
...spreekt kunst voor zich”*

Van PMV tot PMV

Nadat in de jaren 2000 en 2001 reeds de aanzet werd gegeven, werd in 2002 de structuur van de investeringsmaatschappijen van de Vlaamse overheid verder vereenvoudigd volgens de beslissingen van het Vlaams Parlement en het vigerend regeerakkoord.

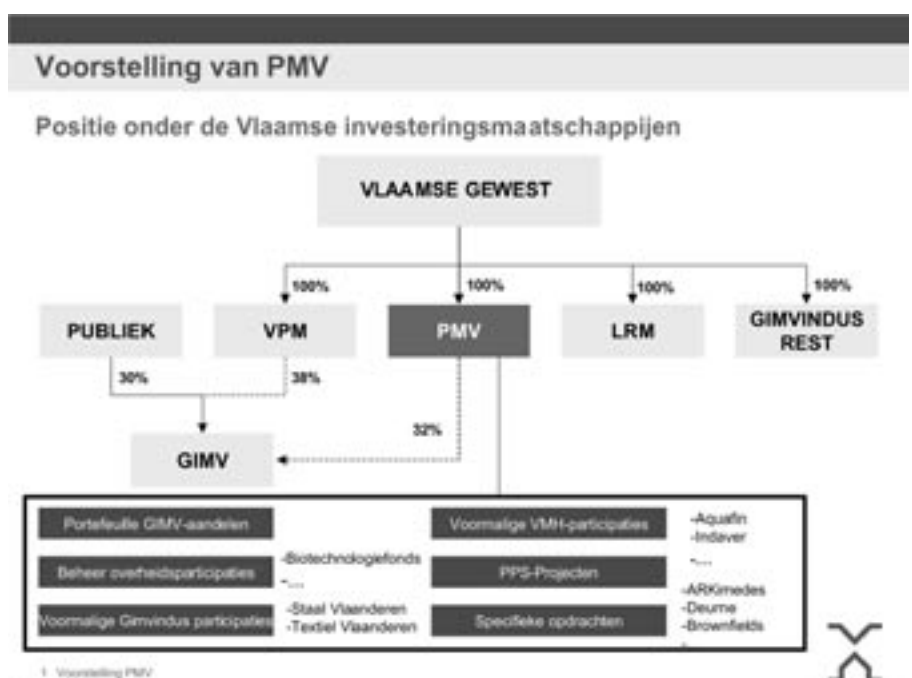
Binnen dit kader situeert zich de **omvorming** van ParticipatieMaatschappij Vlaanderen (PMV) tot een volwaardige en zelfstandige investeringsmaatschappij met ruime opdrachten.

De opstart en verdere uitbouw van ParticipatieMaatschappij Vlaanderen hangt nauw samen met de ontwikkelingen van het ganse GIMV-gebeuren. Bij haar oprichting in 1980 kreeg de Gewestelijke Investeringsmaatschappij voor Vlaanderen GIMV, naast de rol van ontwikkelingsbank, de opdracht op te treden als overheidsholding en het industrieel overheidsbeleid van het Vlaamse Gewest uit te voeren. Laatstgenoemde functie werd ook wel de derde functie van de GIMV genoemd. In de jaren 1980-1993 groeide de GIMV van een loutere investeringsmaatschappij met initieel een groot aantal derde-functieopdrachten uit tot een heuse GIMV-groep met verscheidene takken. De grootte en de complexiteit van de groepsstructuur van de GIMV deden de maatschappij meer en meer afdwalen van haar kernactiviteit, nl. het financieren van (innovatieve) ondernemingen. Om meer duidelijkheid te creëren werd op 31 juli 1995 de NV ParticipatieMaatschappij Vlaanderen (PMV) opgericht als een gespecialiseerde “derde functie

dochter” van de GIMV. Alle activiteiten die de GIMV uitoefende voor rekening van het Vlaamse Gewest werden volledig losgekoppeld en ondergebracht in PMV. Om een volledige transparantie te waarborgen na de beursgang van de GIMV op 26 juni 1997, werd PMV uit de GIMV-structuur weggehaald en werd ze op 22 september 1997 een

100% dochter van de Vlaamse Participatiemaatschappij (VPM), die ook de eigendom verwierf over het resterende aantal aandelen van de overheid in de GIMV. PMV werd aldus een zustermaatschappij van de GIMV onder gemeenschappelijke koepel van VPM. De rol van PMV bleef beperkt tot een gespecialiseerde “derde functie vennootschap”. De administratie van de deelnemingen en vorderingen van PMV en de daadwerkelijke uitvoering van de derde functie-opdrachten werden nog overgelaten aan de GIMV.

De beslissing van de Vlaamse regering om, in navolging van het regeerakkoord, de GIMV verder te privatiseren, impliceerde evenwel dat er een duidelijker scheiding moest worden gemaakt tussen de **beheersstructuur** van de GIMV en PMV. De rol van PMV moest ondubbelzinnig worden, en PMV moest als onafhankelijke orga-

Vlaanderen economische stuwkracht geven is de ambitie van PMV. Wij rekenen erop dat onze aandeelhouder daarvoor op duurzame wijze de nodige middelen zal verschaffen.

nisatie op eenduidige wijze uitvoerder kunnen worden van de gespecialiseerde opdrachten van de Vlaamse overheid.

PMV-decreet

Op 6 juli 2001 stemde het Vlaams Parlement het decreet dat dit scenario mogelijk maakte. Het decreet is effectief in werking getreden 6 maanden na de dag van de bekendmaking in het Belgisch Staatsblad (27 juli 2001), d.w.z. op 27 januari 2002. Het bewuste decreet, het "PMV-decreet", zette een volwaardige investeringsmaatschappij in de steigers, die verantwoordelijk wordt voor het economisch overheidsinitiatief. De GIMV van haar kant zou voortaan als investeringsmaatschappij haar eigen bedrijfseconomische dynamiek kunnen volgen. Voor PMV werd een nieuwe raad van bestuur aangeduid op 6 juli 2001 en geïnstalleerd op 29 augustus 2001. Tegelijk gelastte de Vlaamse regering de Vlaamse Participatiemaatschappij (VPM) tot het aanwenden van 18,3 miljoen euro (740 miljoen BEF) van het GIMV-dividend van het boekjaar 2000 voor het optrekken van het maatschap-

pelijk kapitaal van haar dochtervennootschap PMV. Die kapitaalverhoging, de aanzet tot wijziging van de statuten en de aanduiding van de nieuwe bestuurders verschenen in het Belgisch Staatsblad van 8 augustus 2001. Bij notariële akte van 24 juni 2002 werd het **maatschappelijk doel gewijzigd** om het in overeenstemming te brengen met het decreet van 6 juli 2001.

Opstart

In oktober-november 2001 ging PMV via een publieke procedure met medewerking van Jobpunt Vlaanderen over tot de aanwerving van een **operationele manager**, die op 1 januari 2002 zijn functie opnam. De nodige kantoorruimte werd ingericht aan de Hooikaai te Brussel, en een aantrekkelijke huisstijl en vennootschapslogo werden ontwikkeld. Een beperkt team van medewerkers werd aan het werk gezet.

Stappenplan

Naast het uitbouwen van de materiele en operationele organisatie, is het jaar 2002 voor PMV voornamelijk een

jaar geweest van weliswaar geleidelijke maar daadwerkelijke verzelfstandiging. Die vond plaats volgens een minutieus geregisseerd stappenplan, in overleg met de raad van bestuur van de vennootschap, VPM, de GIMV en de voogdijminister.

Kapitaal

Op het niveau van de vermogensvorming dient eraan herinnerd te worden dat het maatschappelijk kapitaal evolueerde als volgt: bij de oprichting dd. 31 juli 1995 werd een bedrag van 247.893,52 euro voorzien; een kapitaalvermindering werd doorgevoerd dd. 18 juli 2001 ten bedrage van 21.281,78 euro, zijnde de aanzuivering van voorheen geleden verliezen; tegelijk werd een kapitaalverhoging via een cashinbreng ten bedrage van 18.352.106,48 euro doorgevoerd. Bijgevolg bedroeg het volgestorte maatschappelijke kapitaal 18.578.718,21 euro. Op grond van een beslissing van de Vlaamse regering van 10 december 2001 heeft het Vlaams Gewest een voorschot op een door te voeren kapitaalverhoging verstrekt van 20 miljoen euro, met het oog op eventuele investeringen in luchthavengebonden activiteiten. Op 21 december 2001 mobiliseerde de Vlaamse regering 12,395 miljoen Euro met het oog op de operationalisering van een fonds ten behoeve van startende ondernemingen in Vlaanderen. Beide beslissingen waren samen goed voor een kapitaalverhoging op 26 juni 2002 door een inbreng in specien van 32.394.676,23 euro.

De volgende stap was de inbreng in natura van een schuldvordering door de aandeelhouder VPM ten bedrage van 146.343.963,66 euro ingevolge de **verwerving van de aandelen** van NV Textiel Vlaanderen en NV Staal Vlaan-

deren. Vervolgens was er de kapitaalverhoging dd. 23 augustus 2002 door een inbreng in speciën ten bedrage van 22.712.487 euro, zijnde het GIMV-dividend over het boekjaar 2001. Tenslotte was er de kapitaalverhoging van 19 december 2002 door een inbreng in speciën ten belope van 16.732.812,92 euro in uitvoering van een overeenkomst tussen het Vlaamse Gewest en Gimvindus ter financiering van de NV Staal Vlaanderen. Het **totale maatschappelijk kapitaal komt hierdoor uit op 236.762.658,02 euro**. Rekening houdend met bovengenoemde inbreng in natura van de aandelen van NV Staal Vlaanderen en NV Textiel Vlaanderen die 146 miljoen euro bedragen, is er dus effectief 49.127.489 euro gereserveerd voor specifieke projecten en 41.291.205 euro beschikbaar voor eigen initiatieven. Het boekjaar 2002 werd afgesloten met een netto-winst van 74.188 euro.

Verzelfstandiging - financiering

Naast de geschetste evolutie inzake de aanvankelijke voorziening van fondsen, nam de Vlaamse regering op 5 juli 2002 een reeks beslissingen die niet alleen de vennootschapsrechtelijke verzelfstandiging van PMV verder gestalte geven, maar ook de **financiering naar de toekomst** moeten waarborgen.

Met het oog hierop besliste de Vlaamse regering dat een aantal door VPM aangehouden GIMV-aandelen ondergebracht worden bij PMV. Er wordt inderdaad voorgesteld om **32 % van de GIMV-aandelen** (of althans de certificaten ervan) via het Vlaamse Gewest **onder te brengen bij PMV** en VPM de resterende 38 % van de GIMV-aandelen zelf te laten aanhouden. De verdeling steunt op de vaststelling dat 38 % van de aandelen volstaat om VPM en

dus het Vlaamse Gewest, de meerderheid te laten hebben op de algemene vergadering der aandeelhouders bij de GIMV

Aangezien de Vlaamse regering besloten heeft dat tenminste 25 % + 1 aandeel in handen zal blijven van het Vlaamse Gewest, dient uiteindelijk het verschil tussen 25 % + 1 en 38 % nog te gelde worden gemaakt. Die opbrengsten komen dan ten goede van de vermogensvorming van PMV, na beslissing van de Vlaamse regering.

Aangezien de overdracht van een deel van de GIMV-aandelen van VPM naar PMV gebeurt om de financiering van PMV veilig te stellen en niet om het beleid van GIMV mee te bepalen, werd voorgesteld dat VPM het stemrecht verkrijgt van al de GIMV-aandelen die het Vlaams Gewest onrechtstreeks aanhoudt. Dat kan door PMV certificaten van aandelen te geven zodat het stemrecht van de overgedragen aandelen bij VPM blijft en het bezit ervan bij PMV. Door die certificering verkrijgt PMV de economische eigendom van

de overgedragen GIMV-aandelen en behoudt VPM de stemrechten van deze aandelen.

Om de rechtsgeldigheid van de certificering te onderbouwen is het noodzakelijk dat het afstaan van de stemrechten door PMV aan VPM verantwoord is. Een dergelijke verantwoording bestaat erin dat VPM als aandeelhouder van GIMV duidelijk de bovenhand haalt op PMV als aandeelhouder van GIMV. Die situatie wordt bereikt indien het aandeelhouderschap van VPM de meerderheid vertegenwoordigt op de Algemene Vergadering van GIMV.

Belangrijk naar verdere financiering toe is ook de beslissing van de Vlaamse regering **de dividenden van de GIMV geheel of gedeeltelijk te storten naar PMV**.

Op 27 september 2002 werd de **koopsovereenkomst** tussen VPM en het Vlaams Gewest betreffende de overdracht van aandelen PMV opgemaakt en aan de betrokken partijen voorgelegd ter ondertekening. Een en ander werd op 11 oktober 2002 geformaliseerd.

In het kader van de herstructurering van VMH besliste de Vlaamse regering op 11 oktober 2002 Indaver en Aquafin onder te brengen bij PMV. Tevens wordt onder PMV een "NV Milieu" opgericht. Ook enkele andere fondsen van VMH worden mogelijk bij PMV ondergebracht.

Op 25 oktober 2002 werd het besluit van de Vlaamse regering ondertekend waarbij PMV ophoudt een gespecialiseerde dochter te zijn van VPM. Dat was de laatste stap in het verzelfstandigingsproces van PMV.

Beleidsvisie

In uitvoering van het decreet van 6 juli 2001 en uitgaande van artikel 3 van de statuten heeft de raad van bestuur van PMV op 25 september jl. het eerste ontwerp van beleidsverklaring goedgekeurd. Hierin leidt PMV uit haar decretaal vastgelegde algemene doelstellingen een aantal strategische functies af. Door de uitoefening van die functies, kan PMV concreet gestalte geven aan het Vlaams economisch overheidsinitiatief.

PMV als stimulator van privé-initiatief

Door inschakeling van instrumenten die het privé-initiatief stimuleren neemt de overheid zelf geen ondernemersrol op zich, maar verlaagt ze de drempel voor privé-actoren om welbepaalde groepen van ondernemingen te financieren. Er zal nochtans altijd op moeten worden toegezien dat de maatregelen die de overheid neemt, niet worden gebruikt om te zwakke projecten, zonder toekomst, alsnog realiseerbaar te maken.

Diverse studies wijzen er inmiddels op dat er zich nog steeds tekortkomingen voordoen op het gebied van financiering

van KMO's. Het startersfonds waarvoor de Vlaamse regering op 21 december 2001 besloot het kapitaal van PMV met 12,4 miljoen euro te verhogen, wordt door PMV in dat perspectief aangewend om de ARKimedees-regeling uit te bouwen. De bedoeling van dat systeem is de zogenaamde "equity gap" waarmee KMO's geconfronteerd worden, te vernauwen. Risicokapitaalverschaffers die in Vlaamse KMO's investeren, kunnen in aanmerking komen voor een kapitaalparticipatie of leningen tegen aantrekkelijke voorwaarden vanuit het ARKimedees-Fonds. Dat fonds zal middelen aantrekken bij institutionele en particuliere beleggers. Deelnemende particulieren zullen een belastingkrediet krijgen als beloning voor hun inbreng. Verder zal het startersfonds gebruikt worden om gestalte te geven aan het Vlaams Waarborgfonds nieuwe stijl, dat garanties verleent op vreemd vermogen dat door de banken aan KMO's wordt ter beschikking gesteld. De ARKimedees-regeling en de waarborgregeling zullen worden ondergebracht in een KMO-financieringsagentschap, onder de vleugels van PMV, waarin alle functies van de Vlaamse overheid op het vlak van KMO-financiering zullen worden gebundeld.

PMV als deelnemer in nieuwe economische initiatieven of grootschalige projecten

Naast het uitvoeren van de typische overheidstaken kan de overheid zelf ook initiatieven nemen die ze van strategisch belang acht voor de economische ontwikkeling. Deze functie houdt in dat de overheid naast of samen met de privé-sector ook een actieve rol kan spelen in de economie. Daartoe kan aan PMV de opdracht worden gegeven tot oprichting of deelname in vennootschappen die dat doel dienen.

De overheid neemt hierbij een rol op zich als ondernemer met als randvoorwaarde dat ze zich niet in de plaats stelt van de privé-sector, er geen concurrentie mee aangaat, maar wel een aanvullende taak opneemt.

De activiteiten die binnen deze functie worden uitgevoerd moeten zoveel mogelijk rendementsgebonden zijn. Er moet o.a. worden gedacht aan: brownfields met nieuwe commerciële bestemmingen, infrastructuur-projecten, participaties in industriële initiatieven op het gebied van milieu en duurzame energie, investeringen in nieuwe technologie, en niet in het minst de publiek-private samenwerkingsprojecten waarbij een belangrijke rol is weggelegd voor de privé-partners.

In dat laatste geval zal PMV nauw samenwerken met het Kenniscentrum PPS dat als "center of excellence" moet fungeren bij het tot stand komen van een PPS-beleid. Het Kenniscentrum moet desgevallend antwoord bieden op de vraag of een feitelijk samenwerkingsverband tussen overheid en privé-initiatief voldoet aan de eisen die aan een PPS-constructie moeten worden gesteld. Als zodanig wordt er een "attestatie-functie" toegekend aan het Kenniscentrum PPS.

Binnen het kader van deze functie heeft PMV een onderzoek uitgevoerd naar de mogelijkheden van een PPS-constructie voor de ondertunneling van de Krijgsbaan in Deurne. Dat rapport werd op 7 januari 2003 aan de voogdijminister overhandigd met die restrictie dat de geïnteresseerde privé-partners de ventilatie van hun inbreng eerst aan de minister wilden meedelen.

Verder is PMV nauw betrokken bij andere grootschalige initiatieven, zoals MAS (Museum aan de Stroom) en het

...

Selectie van projecten

ARKimedes—Figaro

In de loop van 2003 zal PMV zich sterk profileren binnen haar eerste strategische functie en 2 instrumenten lanceren die het private ondernemersinitiatief ongetwijfeld een sterke impuls zullen geven.

Zo zal zij de ARKimedes-regeling lanceren. De bedoeling van die regeling is de zogenaamde “equity gap” waarmee KMO’s geconfronteerd worden, te vernauwen. Risicokapitaalverschaffers die in Vlaamse KMO’s investeren, kunnen in aanmerking komen voor een kapitaalparticipatie of leningen tegen aantrekkelijke voorwaarden vanuit het ARKimedes-Fonds. Dat fonds zal moeten aantrekken bij institutionele en particuliere beleggers. Deelnemende particulieren zullen een belastingkrediet krijgen als beloning voor hun inbreng. Op 13 december 2002 heeft de Vlaamse regering het voorontwerp van het “ARK-decreet” goedgekeurd, dat het wettelijk kader zal vormen voor de ARKimedes-regeling. Daarbij heeft de Vlaamse regering aan PMV de opdracht gegeven om de regeling te lanceren, van zodra het ARK-decreet goedgekeurd is door het Vlaams Parlement.

Daarnaast zal PMV dit jaar het Vlaams Waarborgfonds onder haar vleugels nemen. De lancering zal gepaard gaan met de lancering van een nieuwe waarborgregeling voor bankkredieten. Daarmee zal een doeltreffend antwoord geboden worden op één van de pijnpunten waarmee KMO’s dikwijls worden geconfronteerd: het leveren van voldoende waarborgen om een lening bij de bank te bekomen.

Vlaamse Milieuholding

Een aantal activiteiten van de Vlaamse Milieuholding worden behouden en overgeheveld naar PMV. Een aantal participaties die niet meer passen binnen de strategie zijn ofwel inmiddels afgestoten en verkocht, of het verkoopproces is gaande. Zodra deze operatie achter de rug is zal de overname door PMV worden gerealiseerd. Daarbij zal de focus komen te liggen op een aantal activiteiten: afvalverwerking (Indaver), waterzuivering en watervoorziening (Aqua-fin), duurzame energievoorziening. Deze milieu-activiteiten zullen binnen PMV worden ondergebracht in een afzonderlijke unit. De middelen die in de toekomst worden gegenereerd door deze unit zullen ook weer een milieubestemming krijgen.

Novovil

PMV bereidt zich voor op het tot stand brengen van een Fonds voor Brownfields. Een ontwerp van decreet is daartoe in voorbereiding. De problematiek van vervuilde industrieterreinen is bijzonder groot in Vlaanderen en er is dringend behoefte aan nieuwe en goede bedrijventerreinen. In dat kader onderzoekt PMV een aantal projectmogelijkheden. Eén daarvan is de overname van Novovil NV uit de portefeuille van Gimvindus dat zelf vereffend wordt. Deze onderneming zal een rol moeten spelen in de ruimtelijk-economische ontwikkeling van een regio (Vilvoorde) waar de brownfield problematiek een grote rol speelt.

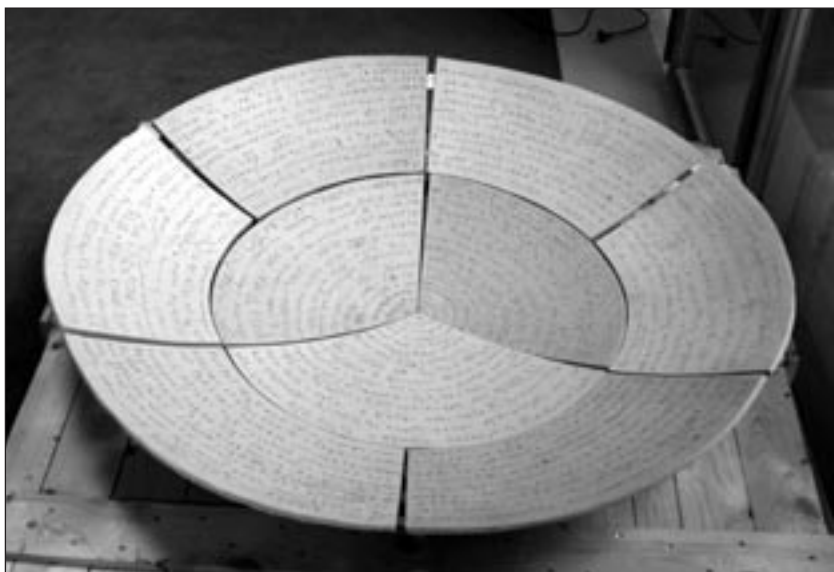
Masterplan Antwerpen, die ook zullen moeten leiden tot samenwerking met de privé-sector.

PMV als houder van participaties voor rekening van de overheid

In dit geval is de overheid initiatiefnemer voor de uitvoering van “eigen taken”. Deze functie bouwt voort op de vroegere derde functie van de GIMV. De overheid zal slechts op deze functie een beroep doen voor de juridische omkadering van “typische overheids-taken”. Daaronder wordt verstaan het produceren van goederen of het verlenen van diensten die niet of nog niet in aanmerking komen om het voorwerp te worden van ondernemerschap in de vrije markt. Voor dergelijke initiatieven kan de overheid aan PMV vragen om de participatie te beheren in naam en voor rekening van de Vlaamse overheid. Meestal gaat het om activiteiten waarbij het bedrijfs-economisch rendementscriterium geen of niet de voornaamste rol speelt. De maatschappelijke toegevoegde waarde is daarentegen wel belangrijk en soms ook meetbaar.

Hier kan gedacht worden aan PPS-projecten in de meest brede zin van het woord voor diverse beleidsdomeinen zoals zorg, cultuur, etc. Maar ook kan worden gedacht aan brownfields die een groene bestemming krijgen, of aan projecten op het gebied van duurzame ontwikkelingen waarbij (nog) geen commerciële maatstaven kunnen worden gehanteerd.

Een bijzonder aandachtspunt wordt gevormd door die overheidsbedrijven en overheidsinvesteringen waarbij in de toekomst steeds meer een beroep zal worden gedaan op de privé-sector. Zo is aan PMV gevraagd om zich voor

te bereiden op de overname van bedrijven die uit de schoot van de Vlaamse Milieuholding komen, en die een meer definitieve bestemming moeten krijgen, zoals Aquafin, Indaver en het Energiefonds.

Los van de bovenvermelde strategische functies, is PMV ook verantwoordelijk voor:

- het tijdelijk aanhouden van GIMV-aandelen, met de bedoeling om ze te gepasten tijde aan de markt aan te bieden en de opbrengsten ervan te gebruiken ter versterking van het eigen vermogen van PMV;
- het fungeren als tijdelijke opvangstructuur van de door Gimvindus gefilialiseerde vennootschappen “NV Staal Vlaanderen” en “NV Textiel Vlaanderen”, met als taak toe te zien op de valorisatie van deze vennootschappen.

Rendementseis — actieradius - exits

Uit het bovenstaande valt de belangrijke rol af te leiden die toegekend werd aan PMV als instrument voor de uitvoering

van het economisch overheidsinitiatief in de breedste zin van het woord. In de maatschappelijke doelstellingen van PMV is **geen bedrijfseconomische rendementseis** opgenomen. Dat is ook niet mogelijk omdat de functies van de vennootschap zich niet alleen in het zuiver economische domein zullen bevinden maar tevens deel kunnen uitmaken van bredere maatschappelijke projecten, waaraan niet steeds een bedrijfseconomische rendementseis kan worden opgelegd. Wel moet per activiteit in de toekomst worden vastgesteld of er specifieke rendementseisen kunnen en moeten worden gesteld.

De **actieradius** van PMV is in eerste instantie het Vlaamse Gewest, en daar waar het gaat om internationale initiatieven moet de positieve en duurzame invloed op de Vlaamse economie worden aangetoond.

Uit de strategische functies volgt dat PMV zich op een aantal gebieden van het economisch overheidsinitiatief zal moeten profileren. Daarnaast zullen ook een aantal accenten moeten wor-

den gelegd, daar waar het gaat om de inhoud van de doelgebieden zelf. Maar als PMV projecten uitvoert in opdracht van de Vlaamse regering, dan zullen die zich in een aantal gevallen situeren in nieuwe beleidsdomeinen. Dat betekent dat er ook een visie moet worden ontwikkeld vanuit de praktijk die ondersteunend kan zijn bij de beleidsvoorbereiding van de opdrachtgevende overheid. Het betekent ook dat PMV zich op een aantal beleidsdomeinen en voor een aantal ondernemingsvormen moet specialiseren om haar taak goed te kunnen vervullen.

De accenten die uiteindelijk moeten worden gelegd en de prioriteiten die moeten worden gekozen zullen voortdurend moeten worden afgestemd op het regeringsbeleid en door de raad van bestuur van PMV regelmatig worden geëvalueerd.

In dat verband moet ook aandacht worden geschonken aan een **exitstrategie**, daar waar de overheidsrol afneemt of overdracht naar de privé-sector tot de mogelijkheden behoort.

Positie binnen het overheidsinstrumentarium

PMV is op weg om een belangrijke rol te gaan spelen bij de uitvoering van het Vlaams economisch overheidsbeleid en kan een stevige pijler worden voor een actief werkend overheidsinstrumentarium. Dat dient te gebeuren binnen een eigen ontwikkelde basisfilosofie die werd besproken met de Commissie Economie van het Vlaams Parlement tijdens een bezoek aan PMV op 18 oktober 2002. Die basisfilosofie werd vervolgens goedgekeurd naar aanleiding van de beleidsbrief van de minister bevoegd voor het economisch overheidsinstrumentarium op 5 november ...

SAS

Gokken in België *de conferentie*

Op 23 april 2003 verzamelden een vijftigtal deelnemers voor een unieke kansspelenconferentie in de Universitaire Stichting te Brussel. Het thema van de conferentie was “Loterijen, weddenschappen en kansspelen in België”: het eerste privé- initiatief om alle actoren uit het Belgische kansspellandschap samen te brengen.

De conferentie werd gemodereerd door Philippe Vlaemminck (Vlaemminck & Partners), wiens advocatenkantoor gespecialiseerd is kansspelen. In dit artikel vindt u een weergave van de belangrijkste punten uit de respectievelijke uiteenzettingen.

Ruimte voor een Belgisch beleid op het vlak van loterijen, weddenschappen en kansspelen in een veranderende Europese omgeving

Volgens Philippe Vlaemminck blijft er ruimte bestaan voor een Belgisch kansspelbeleid. In 1992 besliste de Europese Raad dat, gelet op het subsidiariteitsbeginsel, kansspelen op nationaal niveau moeten gereguleerd worden. Deze zienswijze werd recent bevestigd door advocaat-generaal Tizzano in de Anomar-zaak: kansspelen blijven een discretionaire bevoegdheid van de nationale wetgever, ook al hebben andere landen ervoor gekozen om kansspelen vrijer te reglementeren.

De voorstanders van het opengooien van de Europese - en ook de Belgische - kansspelmarkt verwijzen daarentegen naar de conclusie van advocaat-generaal Alber in de Gambelli-zaak. Deze Italiaanse zaak is momenteel hangende voor het Europees Hof van Justitie en betreft de vraag of de Italiaanse kansspelwetgeving die (buitenlandse) operatoren verbiedt om zonder licentie weddenschappen te aanvaarden, in strijd is met het vrij verkeer van diensten. Op 13 maart 2003 verklaarde de advocaat-generaal dergelijke beperkingen in strijd met het E.G.-verdrag.

Deze conclusie werd door sommigen op veel gejuich onthaald, maar in feite verandert ze weinig of niets aan de vaststaande rechtspraak van het Europees Hof van Justitie (zie onder meer de arresten Schindler, Läärrä en Zenatti). Monopolies en exclusieve rechten blijven verenigbaar met het E.G.-verdrag, op voorwaarde dat zij de weerspiegeling vormen van een coherent en verantwoord spelbeleid gericht op het effectief

beteugelen van de goklust. Een verantwoord spelbeleid mag duidelijk “geen doekje voor het bloeden” zijn maar moet daadwerkelijk nagestreefd worden. De conclusie stelt dus geen einde aan de restrictieve nationale kansspelwetgevingen, maar dwingt de nationale autoriteiten mogelijk wel om nog strengere beperkingen op te leggen.

Vlaemminck overliep ook de diverse pijlers van het Belgisch kansspelbeleid. De nieuwe wet op de Nationale Loterij beoogde in allereerste instantie een operationele kanalisatie: een sociaal verantwoord spelbeleid en actieve bestrijding van het illegale aanbod, wetenschappelijk gefundeerd en inspeland op maatschappelijke tendensen. De kanalisatieplicht van de Nationale Loterij houdt in dat zij via een modern en attractief aanbod de bestaande loterij- en kansspelspeler weghaalt uit het illegale milieu zonder marktverruimend te zijn. Het nieuwe beheerscontract bepaalt de oprichting van een “Verantwoord-spelcomité” dat rapporteert aan de raad van bestuur en erover moet waken dat de Nationale Loterij steeds garant staat voor een verantwoord spelgedrag. Daarnaast zal de Nationale Loterij overgaan tot het opmaken van een “Gokeffectrapport”, een wereldprimeur, telkens wanneer zij nieuwe spelen zou lanceren.

Het Belgische kansspelmodel kan een voorbeeld zijn voor een Europees beleid waarbij binnen een gediversifieerd kader op alle wettelijke niveaus en tussen alle

stakeholders (Kansspelcommissie, Nationale Loterij, operatoren, consumenten en beneficianten) vorm wordt gegeven aan een “verantwoord spelbeleid” waarin ruimte is voor de overheids- en privésector. Vlaemminck is voorstander van een symbiose tussen alle actoren van de Belgische kanspelsector.

De noodzaak van een coherent beleid

Hugo Coveliers, volksvertegenwoordiger en VLD-fractie leider in het Federaal Parlement, pleit voor een vreedzame coëxistentie op het vlak van de exploitatie van kansspelen, loterijen, weddenschappen en coherent Belgisch beleid terzake.

De organisatie en reglementering van legale kansspelen, loterijen en weddenschappen is noodzakelijk om spelers een legaal aanbod te bieden, en zo te verhinderen dat ze in een illegaal circuit verzeilen waar de overheid haar bezorgdheid met betrekking tot de spelers niet of nauwelijks kan concretiseren.

Een coherent beleid inzake kansspelen in de brede betekenis van het woord is absoluut noodzakelijk in het licht van de rechtspraak van het Europees Hof van Justitie. Zeer belangrijk is dat volgens het Europees Hof de opbrengstbestemming (toebedeling van de winsten aan goede doelen) op zich genomen geen objectieve rechtvaardiging vormen.

Het belang van een coherent kansspelbeleid op nationaal vlak, in functie van de door het Hof van Justitie aanvaarde dwingende redenen van algemeen belang, en met respect voor het noodzakelijkheids- en proportionaliteitsbeginsel, wordt nog maar eens bevestigd door de Conclusie van 13 maart 2003 van de advocaat-generaal in de Gambelli-zaak.

Een direct gevolg van de noodzaak om een coherent beleid inzake kansspelen, weddenschappen en loterijen te volgen, is de centralisatie van handhaving en toezicht op de operatoren en activiteiten (kansspelen, weddenschappen en

loterijen), en de uitwerking van een uniform beleid inzake de bescherming van de spelers bij de Kansspelcommissie dat volledig onafhankelijk kan functioneren.

Coveliers plaatst ook enkele kanttekeningen bij de wet van 7 mei 1999 op de kansspelen en de wet van 19 april 2002 over de modernisatie van de Nationale Loterij. Coveliers juicht de omvorming van de Nationale Loterij tot een N.V. van publiek recht toe. Het is echter niet de taak van de overheid om loterijen te organiseren. Daarom moet op termijn gestreefd worden naar een volledige privatisering van de Nationale Loterij. Hij is er tevens voor te vinden om de Kansspelcommissie ook toezichthouder te maken voor alle activiteiten van de Nationale Loterij.

De wet van 1999 op de kansspelen is nog voor verbetering vatbaar. Zo leidt het onderscheid tussen behendigheids- en kansspelen tot interpretatieproblemen. Tijdens de volgende legislatuur zal de bestaande wetgeving geëvalueerd worden en waar nodig zullen wijzigingen voorgesteld worden. Op die manier kunnen de diverse actoren in de kanspelsector, zowel privaat als publiek, hun activiteiten verder ontplooiën en dit onder dezelfde voorwaarden als het dezelfde activiteiten betreft, zonder dat de bescherming van spelers en de preventie van verslaving op de helling wordt gezet.

De hervorming van de Nationale Loterij

Dirk Messens, Eerste Adviseur bij de Nationale Loterij, ging vervolgens wat dieper in op de wet van 2002 over de Nationale Loterij. De eerste maanden na de inwerkingtreding van deze wet waren vooral gericht op de interne ...

reorganisatie van de Nationale Loterij. De bedoeling van de wetgever was de Nationale Loterij te responsabiliseren, hetgeen ook weerspiegeld werd in het Beheerscontract. Om een efficiënt kanalisatiebeleid te voeren, moet de Nationale Loterij echter ook een attractief beleid kunnen voeren.

In tegenstelling tot wat algemeen verondersteld wordt, heeft de Nationale Loterij het niet gemakkelijker dan de private sector. Het Beheerscontract legt immers een aantal belangrijke verplichtingen en beperkingen op, en daarenboven heeft de Nationale Loterij ook financiële verplichtingen t.o.v. de Staat en de goede doelen.

Als reactie op de presentatie van Cove-liers, meent Messens dat er nog veel water naar de zee zal vloeien alvorens de Nationale Loterij geprivatiseerd wordt.

De toekomst van kansspelen in Europa

Tjeerd Veenstra, Directeur van de Nederlandse Lotto, belichtte het Nederlandse kansspelbeleid. De vorige Nederlandse regering heeft de liberalisatieplannen teruggeschroefd, wat volgens Veenstra een positieve ontwikkeling is. Kansspelen vormen geen normale economische activiteit en dus is het niet goed om het normale markt-denken daarop toe te passen.

Er zijn drie spelers actief op de Nederlandse Loterijmarkt. Elk van deze operatoren heeft een verschillende benadering van loterijbeheer. De Staatsloterij heeft een contract met de Nederlandse overheid, waarbij ze elk jaar een minimumbedrag moeten betalen aan de overheid. Novamedia verdient veel geld met het exporteren van zijn producten. De Lotto, ten slotte, is een Stichting

en moet verantwoording afleggen ten opzichte van haar beneficianten. Op de Nederlandse markt is er een verhoogde concurrentie tussen de actieve operatoren. Dit leidt ertoe dat de reclame- en marketingkosten gevoelig oplopen, en ongeveer 9% van de totale omzet bedragen.

De Nederlandse regering heeft recent ook besloten om twee aanbieders van kansspelen de mogelijkheid te geven op het internet actief te worden. Een ervan is Holland Casino, dat momenteel enkel over een vergunning beschikt om zijn kansspelen offline aan te bieden.

Veenstra merkt op dat er een steeds groter spanningsveld ontstaat op Europees vlak. Er is een grote behoefte van het bedrijfsleven om binnen te dringen op de kansspelmarkt. Dit lukt voorlopig niet op nationaal vlak, dus probeert men de Europese instanties te overtuigen om wetgevend op te treden. Een gereguleerde Europese markt zou niet noodzakelijk een vrijere Europese markt tot gevolg hebben. In ieder geval heeft niet elk land de behoefte aan de cultuur van de Engelse bookmakers. Daarom dienen de Europese beleids-

makers rekening te houden met de socio-culturele verscheidenheid tussen de lidstaten.

Het Brusselse casino – een stand van zaken

De regering van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest koos in 2002 het Anspachcenter als de toekomstige vestigingsplaats van het Brusselse casino. De werken aan het Anspachcenter zullen tot 2005-2006 duren, dus is er nood aan een tijdelijke locatie voor het huisvesten van dit casino. Een van de mogelijkheden is de Magdalenazaal, maar die beslissing zal vermoedelijk voor de zomer van 2003 genomen worden.

De concessiehouder van het Brusselse casino zal bij beslissing van de Stad Brussel aangewezen worden na positief advies van de Kansspelcommissie. Vermoedelijk zal voor de zomer van 2003 een oproep naar alle kandidaten gelanceerd worden.

Technologie en kansspelen

Kevin Andersen (Scientific Games) gaf de toehoorders een uiteenzetting over hoe loterijen gebruik kunnen maken van de nieuwste technologische moge-

lijkheden, zoals kansspelen via interactieve televisie, internet, mobiele telefoon. De technologische evolutie mag echter geen gevaar betekenen voor de traditionele verkoopkanalen van loterijproducten, maar moet er integendeel voor zorgen dat deze verkoop efficiënter en gebruiksvriendelijker verloopt.

Een nieuwe start voor de Vlaamse paardenwedrennen

André Denys, lid van het Vlaamse Parlement, was verhinderd aangezien zijn voorstel paardenwedrennen op deze dag besproken werd in het Vlaamse Parlement. Mr. Philippe Vlaeminck gaf echter een overzicht van de krachtlijnen van het voorstel van decreet.

Paardenwedrennen hebben in Vlaanderen een belangrijke maatschappelijke en historische achtergrond. Toch stellen we de voorbije vijftien jaar een gestage achteruitgang vast. In deze tijdsspanne is de tewerkstelling met 30% afgenomen. De inzetten op de Belgische paardenwedenschappen zijn teruggelopen tot een zesde van het oorspronkelijke totaal: van € 175 miljoen naar € 25 miljoen (in 2001).

Het vertrouwen in de sector dient opnieuw hersteld te worden door de oprichting van de Vlaamse Federatie voor Paardenwedrennen, die gemandateerd wordt voor de uitreiking van de vergunningen aan de renverenigingen, turfkantoren, bookmakers en de totalisator. Om gokverslaving te vermijden en opsporingen van inbreuken mogelijk te maken bepaalt het decreet in een vrijwillige samenwerking met de Kansspelcommissie. De financiële vicieuze cirkel moet doorbroken worden door het wedden op de paardenwedrennen aantrekkelijker te maken via een nieuw takststelsel.

Standaarden en procedures voor een verantwoord kansspelbeleid

Pieter Remmers, Assissa Consultancy Europe, gaf een presentatie over de belangrijkste aspecten van een verantwoord kansspelbeleid. Een probleemgokker is iemand die teveel geld verliest aan gokken, die teveel tijd besteedt aan gokken en wiens leven (en dat van anderen) daardoor negatief beïnvloed wordt. Volgens Remmers zijn enkel 2,2% van casinobezoekers te beschouwen als probleemgevallen.

Remmers gaf meer duiding bij het verantwoord spelbeleid van Holland Casino. Elke speler kan vragen dat er beschermende maatregelen (beperking van het aantal bezoeken, totale uitsluiting) opgelegd worden. Er werd een Reclamecode opgesteld; alle werknemers van Holland Casino werden getraind. Ten slotte werden ook een aantal Verantwoord-spelcomités opgericht. Omwille van de laagdrempeligheid van internetgokken, dienen bijkomende maatregelen genomen te worden om ervoor te zorgen dat er geen probleemgevallen ontstaan.

Casino's in Wallonië

Volgens de burgemeester van Dinant, Richard Fournaux, is het in België niet gemakkelijk om aan politiek te doen en tevens begaan te zijn met de kansspelsector.

De wet van 1999 biedt een wetgevend kader en een juridische zekerheid voor de negen bestaande casino's, maar is voor verbetering vatbaar. Op twee punten werd de wet van 1999 reeds geamendeerd: casino's mogen in bepaalde gevallen voordeel aan hun klanten aanbieden en het gebruik van kredietkaarten werd toegestaan. Er

blijvan echter een aantal problemen bestaan. Zo geeft de wet de mogelijkheid aan casino's om automatische spellen te exploiteren, maar rijzen vaak vertragingen bij het plaatsen van de apparaten, omwille van problemen bij de afdeling Metrologie van Economische Zaken. Fournaux ijvert verder om meer duidelijkheid te scheppen over geoorloofde publiciteit.

De rol van de Kansspelcommissie

Etienne Marique, voorzitter van de Kansspelcommissie, begon zijn presentatie met een kritische noot. Volgens hem zijn de activiteiten van de Nationale Loterij in geen geval een openbare dienstverlening.

Marique gaf vervolgens een overzicht van wat de wet van 1999 aan het Belgische kansspellichaam heeft veranderd, voor zowel de drankgelegenheden, de speelautomatenhallen alsook de casino's. Ook Marique meent dat de wet van 1999 op een aantal punten voor verbetering vatbaar is. Zo moet de Kansspelcommissie ook bevoegd worden voor de wedenschappen en loterijen, en moet de strijd tegen de illegale kansspelen geïntensifieerd worden.

De conferentie werd afgesloten met een debat tussen Philippe Vlaeminck, Pieter Remmens, Dirk Messens, Tjeerd Veenstra, Etienne Marique, Gerard Spoor (Autotote) en Fabrice Mourlon Beernaert (advocaat Coudert Brothers). Er werd o.a. gesproken over het onderscheid tussen short odds/long odds-spelen, het al dan niet uitbreiden van de bevoegdheid van de Kansspelcommissie en de noodzaak voor een (betere) regulering van interactieve kansspelen. ●

L'Observatoire *Thalys International*

Créé en 1999 par Thalys International, l'Observatoire Thalys

International est une structure européenne d'étude et de recherche, source d'information pour les spécialistes comme pour le grand public.

Au moyen d'études et de sondages, menés dans sept pays (Allemagne, Belgique, Espagne, France, Grande-Bretagne, Italie, Pays-Bas), sur des thématiques le plus souvent en rapport avec le transport et la mobilité, l'Observatoire Thalys International analyse les modes de vie, les opinions et les comportements des Européens sur des thématiques culturelles et sociétales. L'Observatoire Thalys International propose ainsi un décryptage des multiples facettes d'une culture et d'une identité européenne en construction.

Chaque étude réalisée par l'Observatoire Thalys International propose une photographie de l'opinion et des attitudes des Européens. Elle comporte un sondage, une analyse comparative des tendances soulignant convergences et divergences entre les pays, et propose des points de vue d'experts européens. L'Observatoire partage le fruit de ses recherches avec les médias, les institutions et les associations, ainsi qu'avec le grand public.

Depuis sa création, l'Observatoire Thalys International a traité de nombreux sujets parmi lesquels l'éducation, l'in-

novation, la lecture, la musique, les vacances, la fête en Europe, le rapport au temps et l'introduction de l'Euro... L'Observatoire Thalys International a analysé également l'influence de la problématique "environnementale" dans les choix de consommation des Européens. Outre le premier dossier sur la famille face à la mobilité internationale et l'expatriation mis en ligne en juin,

deux autres études ont été publiées courant 2002:

- en septembre: les habitudes de transport et mobilité des Européens ;
- en fin d'année: un bilan sur l'Euro, un an après son lancement.

Plus de la moitié des Européens souhaite que l'Union Européenne devienne une fédération d'états

À l'heure où l'Union européenne se divise sur la politique extérieure et où l'on s'interroge sur son devenir, l'Observatoire Thalys International publie l'un des résultats marquants de l'étude 2003. L'Observatoire Thalys International présente en avant-première l'un des résultats de son étude 2003, réalisée entre le 20 février et le 12 mars dernier.

Question: "Voici différentes options de développement pour l'Union Européenne. Laquelle correspond le plus à votre souhait pour l'avenir ?"	
	Européens (3.543 personnes)
Une fédération d'états qui resteraient indépendants dans un certain nombre de domaines	51%
Une Europe comportant plusieurs niveaux d'appartenance	14%
Un unique état européen dirigé par un gouvernement unique et élu par les Européens	13%
Un retour aux états traditionnels et une suppression de l'Union Européenne	12%
(Rien de cela)	3%
(NSP)	7%
Total	100%

Alors que l'Union européenne travaille à la réforme de ses institutions pour gérer l'élargissement à 25 membres, et dans le contexte actuel de crise internationale et intra-européenne, il est particulièrement éclairant de constater que:

- 51 % des Européens interrogés par l'Observatoire Thalys International souhaitent que l'Union européenne évolue vers une fédération d'états qui resteraient indépendants dans un certain nombre de domaines.
- 62 % des Allemands, 49 % des Britanniques et 48 % des Français plébiscitent cette option.

Un enseignement dont pourrait s'inspirer la Convention présidée par Valéry Giscard d'Estaing pour proposer des avancées significatives en matière d'institutions, avec éventuellement un Président à la tête de l'Union européenne et des décisions prises à la majorité qualifiée.

Par contraste, les Français sont aussi plus nombreux que d'autres nations à désirer un retour en arrière:

- 15 % souhaitent un retour aux Etats traditionnels et une suppression de l'UE contre seulement 7 % d'Allemands.
- La Grande-Bretagne est, de tous les pays interrogés, le plus favorable à la suppression de l'Union Européenne: 28 %.
- L'Espagne et l'Italie, deux autres signataires de la lettre de soutien à l'action américaine (janvier 2003), prouvent malgré tout leur attache-

ment à cette Union: 5 % seulement des interrogés de chaque pays envisagent cette option, soit le "score" le plus faible des 7 pays sondés.

Depuis le début du conflit, une opinion publique européenne semble prendre corps: indépendamment des orientations prises par leurs gouvernements,

les peuples expriment leur propre vision de l'Europe.

Menée par l'Observatoire Thalys International, l'étude 2003 met en lumière l'émergence d'une culture de la mobilité et les prémisses d'un sentiment européen. Les autres résultats du sondage, notamment relatifs au sentiment d'appartenance à l'Europe, sont à paraître fin avril. Ce sondage a été réalisé par l'institut Ipsos pour l'Observatoire Thalys International dans sept pays:

“L'Observatoire Thalys International analyse les modes de vie, les opinions et les comportements des Européens sur des thématiques culturelles et sociétales”

Allemagne, Belgique, Espagne, France, Grande-Bretagne, Italie, Pays-Bas et a été mené par téléphone auprès de 3.543 personnes âgées de 18 ans et plus formant un échantillon représentatif de la population de chaque pays.

<http://www.observatoire.thalys.com>

Associations, Institutes and Networks of *Public Administration* and *Political Sciences*

CAPAM

Commonwealth Association for Public Administration and Management

The Commonwealth Association for Public Administration and Management is dedicated to strengthening public management and consolidating democracy and good governance throughout the Commonwealth.

CAPAM achieves this through the exchange of experience among its extensive network of senior elected and appointed public officials, academics, and representatives of non-governmental organisations and the private sector. In total, CAPAM has more than 1200 individual members, as well as 80 institutional memberships in more than 80 countries. CAPAM's network is further extended through its Affiliation Agreements with 25 national, regional and international associations of public administration in every region of the Commonwealth and beyond. CAPAM membership is open to anyone interested in public administration and management.

<http://www.capam.comnet.mt>

ECPR

European Consortium for Political Research

The European Consortium for Political Research (ECPR) is an independent, scholarly association, which supports

and encourages the training, research and cross-national cooperation of approximately 8,000 political scientists in over 300 institutions throughout Europe and beyond. Activities include:

- organising workshops, roundtables, conferences and summer schools
- publishing journals, books, articles and newsletters
- providing a comprehensive European information source for political scientists through its website, electronic bulletins and online searchable databases.

The ECPR has close links with similar organisations, such as the American Political Science Association (APSA), European national associations and the International Political Science Association (IPSA).

<http://www.essex.ac.uk/ecpr>

EES

East European Studies

EES was founded in 1985. It is directed by Martin C. Sletzinger, who formerly worked as a staff consultant for the International Relations Committee of the House of Representatives dealing with East European and Russian issues.

EES offers residential research scholarships and short-term grant opportunities for U.S. citizens and permanent residents. We also host the annual August

Junior Scholars' Training Seminar. For citizens of Eastern Europe, EES offers the WWC-CEU Junior Scholar Fellowship and the OSI International Junior Public Policy Fellowship.

EES also holds noon discussions throughout the academic year. Recent topics have ranged from in-depth coverage of the continuing crises in the Federal Republic of Yugoslavia and its impact on neighboring countries as well as democracy consolidation in Central and Eastern Europe.

Emphasis is placed on:

Challenges to Stability and Security in Southeast Europe

Challenges to Stability and Security in Southeast Europe

Six years after the end of the Bosnian war, almost two years after the Kosovo war, and months after the tragic events of September 11th, it is beyond doubt that the United States and its Western allies are and must remain deeply engaged in the future stability of this region. With the flare-up of inter-ethnic violence in Macedonia in Spring 2001, U.S. and NATO peacekeeping troops are now deployed in three countries and one province of the region for years, possibly even decades, to come. Yet the region remains unstable. To complicate matters further, the entire region remains a conduit for terrorism and organized crime.

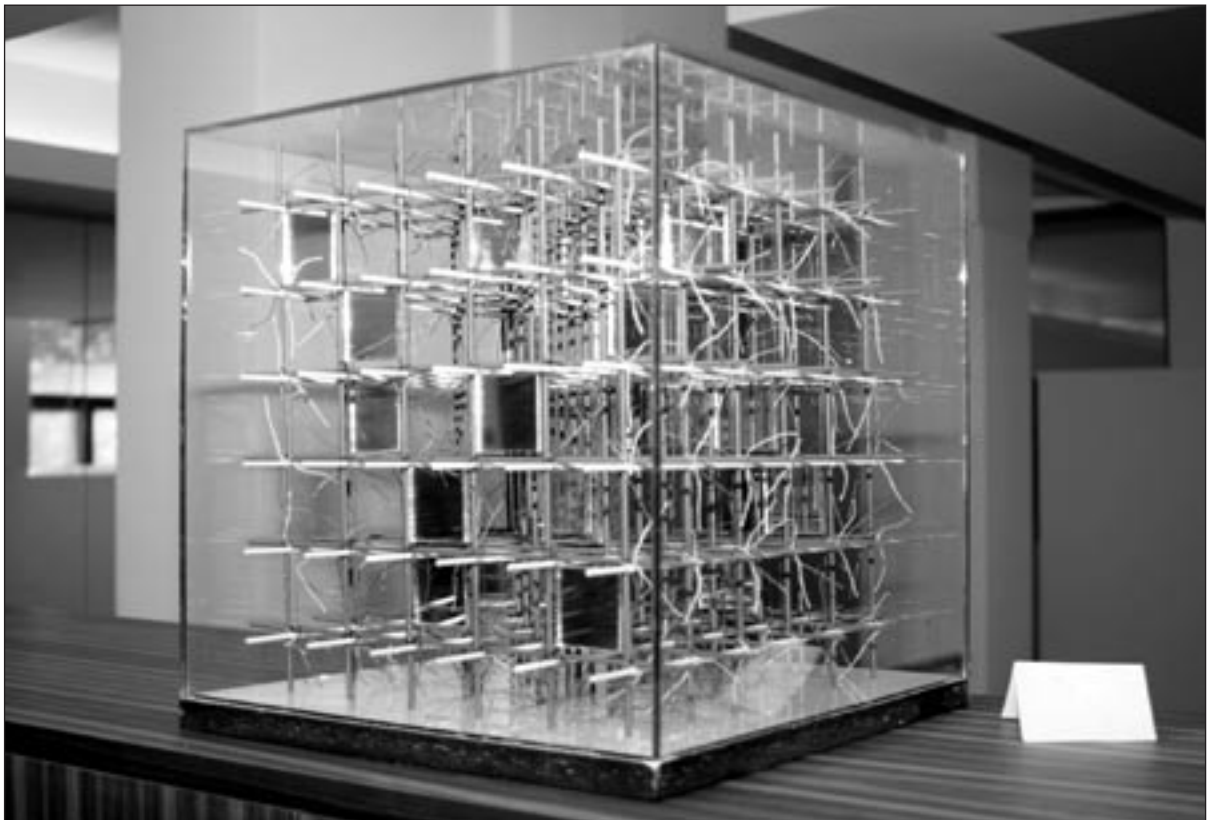
In the contentious debate on U.S. and NATO policy in the Balkans, East European Studies (EES) has endeavored to supply a much needed, balanced forum in which key issues - including the future of peacekeeping, economic development and respect for minority rights - confronting the countries of Southeastern Europe could be comprehensively covered in an in depth, non-partisan fashion. To accomplish this, EES invites a number of preeminent experts and scholars from Yugoslavia and the region to speak at the Center, hosting a series of policy forums with high-level officials on key issues of the region. As the "rush to Europe" intensifies, security and stability in Europe will continue to depend on the outcome of what happens in Southeast Europe, and how this region is eventually linked to the rest of Europe.

The NATO and EU Focus

The United States and Europe remain confronted by the twin challenges of enlarging both NATO and the EU without drawing new lines of division within Europe and alienating or undermining those not admitted particularly the fragile, conflict-ridden countries of Southeast Europe. With NATO's expansion in 1999 to include Hungary, Poland, and the Czech Republic, its direct involvement in peacekeeping operations in the former Yugoslavia, and its evolving role in the wake of the disastrous terrorist bombings in New York and Washington D.C. on September 11, the Alliance's traditional mission has shifted from collective defense towards a new emphasis on collective security. Clearly, the key questions now are: What is NATO's primary mission and relatedly, how can NATO adapt

structurally and administratively to accommodate its expanding role and membership?

EU expansion is also full of challenges. No fewer than nine states of Central and Eastern Europe have either completed or will soon complete accession agreements with the EU. But when will the EU actually have the political will and institutional capacity to take on such a huge task? And how many East European countries can the EU realistically absorb at once while dealing with its own divisive integration issues? Will the new "Schengen border," which establishes specific external boundaries of EU jurisdiction, serve to once more underscore the old east-west division of the region? Already some Central European countries have imposed visa restrictions in an effort to fall in line ...

with EU regulations. Such tight border controls will have severe implications for both the aspirant members' traditional trading partners and the shared national minorities living in the neighboring countries, likely to be excluded from the first round of EU eastern enlargement.

With an eye on the upcoming NATO Summit in Prague in November 2002 and the impending decision by the EU on enlargement in December 2002, EES will continue to devote attention to the ongoing process of integration and enlargement of the two transatlantic institutions, examining in depth the key implications for the region as a whole (for aspirant states and members alike), as well as the broader ramifications for the evolving Euro-Atlantic relationship and relations with Russia.

Democracy Building and Consolidation

After a decade of turbulent political, social and economic change, a region increasingly diverse and fragmented emerges in Central and Eastern Europe. Overall, the transition to democracy and free market economies in the area is incomplete.

On the surface, the northern tier countries, to varying degrees, appear to have made a successful transition towards democracy and free market economies. Poland, the Czech Republic and Hungary are also now full members of NATO with strong chances to be soon integrated into the EU. Despite positive economic indices, however, the gap between rich and poor has widened - many feel they have not benefited from their countries' reorientation towards the West and that they have no stake in the future. No government in the

region has yet been elected to a second consecutive term.

In Southeastern Europe the transition is even slower. The region remains burdened by rampant corruption and inability to implement key banking and other structural reforms. Accession to the European Union remains far off for the countries of the southern tier.

Much remains to be done in all of these Central and East European nations, including the Baltic states, in the construction of a fully functioning civil society based on the rule of law with the full array of self-sustaining, non-governmental organizations and voluntary associations that are so necessary to the functioning of a democratic system. Through a variety of meetings and special events, EES will continue its focus on these trends, take stock of the transition to democracy, and seek ways to consolidate democracy on the ground.

Organized Crime and Terrorism in Southeast Europe

The continuing political and economic instability in Central and Eastern Europe has fueled and been exacerbated by a rise in organized crime and terrorism in the region. The two have gone hand in hand as the proceeds of organized crime have been used to fund terrorist activities in the region. The months since September 11, 2001, have revealed that Al Qaeda and other extremist/terrorist organizations have been active in Central and Eastern Europe, particularly in Kosovo and Bosnia. U.S. and allied diplomatic and military facilities in these areas have been targeted by terrorists. To address the growing challenges of terrorism and crime, EES launched a new

seminar series in Spring 2002 examining the role of the region as a conduit for transnational organized crime and terrorism and seeking strategies to help curb this trend.

<http://wwics.si.edu>

EIPA European Institute of Public Administration

The European Institute of Public Administration (EIPA), created in 1981, is an independent institute carrying out training and research on public administration and European policies, providing a variety of services to the administrations of the Member States and the candidate countries as well as to the EU institutions in support of their tasks and responsibilities related to European integration.

The general aim of the Institute is to support the European Union and its Member States and the countries associated with EIPA by providing relevant and high quality services to develop the capacities of public officials in dealing with EU affairs by way of training, applied research, consultancy and publications.

The European Commission contributes to EIPA's activities and publications through the European Union budget.

<http://www.eipa.nl>

EPAN The European Public Administration Network

The mission of EPAN is to stimulate and promote Europeanisation in teaching Public Administration. EPAN provides a platform for exchange of information concerning Europeanisation

and facilitates dialogue between Public Administration teaching institutions in Europe. EPAN is concerned with facilitating and co-ordinating activities with the Europeanisation of Public Administration (PA) as their main objective. The inventory of academic programmes in PA carried out under the Thematic Network Project in Public Administration pointed out the lack of response by PA programmes to the increasing Europeanisation of their field of study. Resource constraints in individual institutions were highlighted as one of the main reasons for this lack of response. EPAN has been set up to facilitate the development of the European Dimension in PA education through inter-university cooperation.

EPAN has been given a role in particular to act as an initiator and clearing house for projects on PA teaching in the framework of the EU SOCRATES programme. In view of this, EPAN's core task is to stimulate and assist the

development and implementation of inter-university projects. In the following key areas, EPAN's objective is to:

Develop and improve the European Dimension in Public Administration curricula

European Public Administration teaching institutions lack courses concerning the administrative dimension of European Integration and comparative public administration. An inventory has shown the European dimension of existing programmes to be marginal, and of insufficient quality. The contents of the programmes and teaching material should therefore be improved.

Furthermore EPAN is prepared to play a leading role in the development and management of joint MA programmes.

Stimulate the exchange of students and teachers

Activities will aim to increase both the frequency and the quality of staff / student mobility.

Increase the transferability of credits between Public Administration programmes

Activities in this area are carried out within the framework of the European Association for Public Administration Accreditation (EAPAA), which was created on the initiative of the University of Twente. Its objective is to create a common accreditation system for Public Administration programmes, in line with the development of a common framework for the organisation of higher education programmes at BA, MA and Ph.D. level, as initiated by the Sorbonne and Bologna declarations. Peer evaluation is the principle upon which EAPAA operates. EPAN will facilitate the development of proposals for funding in this area, as well as provide a platform for discussion on these issues during its annual conferences.

Promote better links with the profession

The goal here is to improve links with the profession and the "real world of government in action" at national and EU-level. This would include taking actions to stimulate the involvement of practitioners in academic training and to assist the development of internship programmes. EPAN will initiate the development of project proposals to develop better interaction between the academic community and practitioners.

Assist teaching institutions in representing their interests before both national and EU institutions

EPAN will support Public Administration programmes in lobbying governments at national and European level to bring about policy changes to facilitate the development of the European Dimension.

...

Activities

EPAN will develop and direct its activities to meet the needs of its members, who will provide not only suggestions but active input. EPAN aims to stimulate and support the establishment of working groups to develop the following types of products and activities, which will be submitted for support to the EU SOCRATES programme:

1. Textbooks / Teaching materials (case studies, ODL theory, JEM, teaching methods).
2. Inventory of PA degree programmes offered in European higher education institutions.
3. ICT development (website/CD-ROM).
4. Teaching the young teachers e.g. summer schools for teachers, civil servants, Eurocrats. Networking and addressing topics aimed at producing products with young talented academics.
5. European transnational recruitment directory (internships, exchanges, employment).
6. Annual conference.
7. Feasibility study on the “minimum package” required to sufficiently reflect the European dimension in Public Administration curricula.

8. Extension and administration of the Master's in European Public Administration (MEPA), a joint initiative of a multi-national group of universities (under discussion).

Legal status and governance

EPAN is an association under Dutch law. The annual meeting of members selects a board which serves for a two-year period. An advisory committee of renowned experts has also been established. The provisional board consists of the following members.

<http://www.ul.ie/~epan/>

EPC

European Policy Centre

The activities of E.P.C. are:

Policy briefings

Policy briefings are an important feature in the Centre's calendar. They follow a simple but highly successful formula – a speech by a well-known figure followed by a question and answer session. A report of the event is published on the web-site normally within 24 hours and sent to all members. Speakers tend to be high-profile figures from the main EU institutions, such as Commissioners, Members of the European Parliament and Ministers. The EU Ambassador for the country holding the EU presidency usually speaks at an EPC briefing on the presidency's work programme and priorities.

Meet the new Member States

A special lecture series “Meet the New Member States” was launched in 2002. Prime Ministers or Foreign Ministers from the applicant countries set out their views on the functioning of an enlarged Union of 25 Member States

and feed into the debate on the future shape of Europe in the run-up to the next Intergovernmental Conference.

Post-summit reports and briefings

Within 24 hours of European Council meetings the Centre publishes its analysis of the main outcomes of the event on its web-site. This is followed by briefings for its different categories of members: diplomatic, business, regional and NGOs. Through its post-summit briefings the Centre has gained a reputation for providing, fast, incisive and accurate analysis.

In 2002 the Centre covered the Barcelona, Seville, Brussels and Copenhagen summits.

Policy dialogues

Policy dialogues provide an opportunity for key issues to be discussed and debated in-depth. They offer a platform for different constituencies or interest groups to debate with one another on a given subject in a non-confrontational setting. The dialogues involve panel discussions on which different views are represented as well as bringing all participants into the debate through open discussion. The dialogues address the major EU policy issues prevailing such as the reform of the institutions as well as major policy initiatives launched by the Commission in the form of White Papers. Dialogues in 2002 have covered such issues as the Charter of Fundamental Rights, the Convention, the Lisbon process, sustainable development and global governance.

The Europe We Need

The Europe We Need initiative is the Centre's flagship through which it is making a substantive contribution to the debate on the reform process in the

crucial period running up to the next Intergovernmental Conference. This involves the Centre in organising policy dialogues, publishing position papers, drawing up intelligence reports and consulting members as widely as possible to ensure the views of the different constituencies of members are known.

Forums

Forums provide the means for companies to share ideas, exchange experiences and benchmark, in relation to a theme of common interest. They are led by a company representative supported by an acknowledged expert as rapporteur. Forums are set up at the request of and depending on the interests of members. They meet between four and six times a year. The Forums currently run by the Centre are Tax Policy, Enlargement, eBusiness, Financial Services Action Plan, Risk and WTO.

<http://www.theepc.be/>

EPSNET European Political Science Network

European Political Science Network is designed to promote political science in Europe and to cater for the interests of individual political scientists; academic institutions and other bodies concerned with teaching and working in the discipline across Europe.

EPSNet's aims are the following:

- promoting cooperation in the matter of teaching political science;
- improving the visibility concerning the discipline and the profession;
- providing, with the political science associations and other organisations, discussion forums in relation with the discipline;

- providing a regular state of the discipline review;
- strengthening links between the academic and the labour market;
- stimulating teacher and student exchanges and mobility;
- providing its members with information concerning the profession;
- supplying specific services to its members.

Established as a non-profitable french law association ("Loi 1901"), EPSNet innovates in being based on both categories of individual and collective membership and in creating 4 types of members:

- collective members (universities, faculties, departments, research centers);
- individual members (affiliated members that join through their institution and regular members that join directly);
- doctoral students;
- associates.

Voting rights are given to regular individual members and collective members. The 18 member EPSNet's Executive Council is composed of a third of each type of members, two doctoral students and no more than two members per country.

EPSNet is the successor to the European Thematic Network in Political Science established in 1997 within the European Commission Socrates Program framework. Its constitution was elaborated by the Thematic Network Steering Committee on the basis of the partner institution representatives mandate issued during the Third Plenary Conference of June 2000.

<http://www.epsnet.org>

...

IPMN **International Public Management Network**

The mission of the International Public Management Network (IPMN) is to provide a forum for sharing ideas, concepts and results of research and practice in the field of public management, and to stimulate critical thinking about alternative approaches to problem solving and decision making in the public sector.

To satisfy this mission IPMN convenes its members in annual conferences and workshops and publishes selected papers presented at these events in a book series (Information Age Publishing, Inc.), in the International Public Management Journal, and the International Public Management Review online. IPMN also provides a website that includes the membership directory and a number of services to members, and a list server to permit rapid information flow among members. IPMN seeks to facilitate exchange and cooperative work among its members. Opportunities include visiting lectureships and other speaking opportunities, scholarly visits to members' institutions, joint research and consulting projects, pooled funding for research, student and faculty exchanges.

The intent of the International Public Management Network is to create and sustain a dialogue on emerging management concepts, methods and technology so that members can learn about innovation and change in public sector organizations throughout the world. IPMN presently includes members representing over seventy different countries and has a goal of expanding membership to include representatives from as many nations as possible.

<http://www.inpuma.net/>

NASPAA **National Association of Schools of Public Affairs and Administration**

The National Association of Schools of Public Affairs and Administration (NASPAA), founded in 1970 and incorporated in 1977, serves as a national and international resource for the promotion of excellence in education and training for public service. Its institutional membership includes 250 U.S. university programs in public affairs, public policy, public administration, and public management.

NASPAA accomplishes its purposes through direct services to its member institutions and by:

- Developing appropriate standards for educational programs through its Commission on Peer Review and Accreditation;
- Representing to governments and other institutions the objectives and needs of education for public affairs and administration;
- Encouraging curriculum development and innovation and providing a forum for publication and discussion of education scholarship, practices, and issues;
- Undertaking surveys that provide members and the public with information on key educational issues;
- Meeting with employers to promote internship opportunities for students and employment for graduates;
- Undertaking joint educational projects with practitioner professional organizations; and
- Collaborating with institutes and schools of public administration in other countries through conferences, consortia, and joint projects.

<http://www.naspaa.org>

NISPAcee **The Network of Institutes and Schools of Public Administration in Central and Eastern Europe**

NISPAcee serves as a regional center of UNPAN - United Nations Online Network in Public Administration and Finance.

<http://www.nispa.sk>

UNPAN **United Nations Online Network in Public Administration and Finance**

The mission of UNPAN - United Nations Online Network in Public Administration and Finance - is to promote the sharing of knowledge, experiences and best practices throughout the world in sound public policies, effective public administration and efficient civil services, through capacity-building and cooperation among the United Nations Member States, with emphasis on south-south cooperation and UNPAN's commitment to integrity and excellence.

<http://www.unpan.org>

PAT-Net **Public Administration Theory Network**

The Public Administration Theory Network (PAT-Net) provides a unique forum to discuss ideas in public administration and policy. It is to some extent a counterbalance to mainstream theoretical approaches including the economic view of administrative reform that is occurring throughout the world. The Network held its first conference in 1988 but has been in existence in one form or another for more than twenty

years. It was started in 1978 by a group of scholars in U.S. public administration who were seeking for an alternative venue to develop and talk about their ideas.

From its inception, members of the Network have been independent in their writing and have sought to maintain a critical distance from mainstream public administration. The Network does not have a collective identity, but members do share in common the idea that public administration is as much about the social construction of society as it is about the administration of public services.

Amongst the membership, there is not only great concern for the means of administration but also for the ends, i.e., the effect of public programs on people's lives. Those in the Network are also interested in how research is conducted in the discipline and what views of human nature and knowledge are embedded in a particular public administration theory.

Most affiliated with the Network are academicians although there are a fair number of active administrators. Over the past few years, the membership has become more international, with members representing Europe, Asia, Australia, and Latin America. The next will be held on June 2003 in Anchorage, Alaska.

<http://www.pat-net.org>

REES Russian and East European Studies

For over a decade, the region that includes the former Soviet Union and the states of Central and Eastern Europe has been undergoing fun-

damental and, at times, tumultuous change. Societies are being transformed, and economic and political systems are being rebuilt under a variety of models and conditions. But even as new dynamics are emerging and new alliances are being formed, long-standing traditions persist. History, culture, language, and religion guide the more than 300 million people of this region in different directions, with different expectations.

In the United States, a new generation of scholars, familiar not only with the area and its history, culture, and lan-

guage, but also trained in social science approaches and methods, is addressing these issues in sophisticated and increasingly integrated ways.

The Center for Russian and East European Studies (REES) plays a vital role in forging these new directions of research and teaching, thanks to its faculty, dedicated staff, strong commitment to crossing traditional cultural boundaries and active partnerships with institutions and scholars in the region of study.

<http://www.ucis.pitt.edu/rees>

4 INSTANCE®

PRACTICAL CONFERENCES

18-05-2003

Outsourcing & P.P.P

Les grands contrats d'externalisation où une seule société se charge de l'IT, du réseau et du business process, ne s'avèrent plus être nécessairement la solution idéale pour le demandeur. En effet, ces contrats sont souvent basés sur le business process du moment et tiennent peu compte de l'évolution de la société et de son activité. Le fait que 97% des contrats d'externalisation soient reconduits avec le même partenaire tient davantage aux liens (lock-in) qu'à la fidélité convaincue. Les mégacontrats d'outsourcing tous azimuts avec un seul partenaire - le onesourcing - seront à l'avenir toujours plus souvent remplacés par de l'externalisation orientée consortium avec plusieurs spécialistes - le multisourcing - dans le cadre duquel la société demandeuse entretient des liens serrés avec chacun de ses partenaires

Grote outsourcing-contracten waarbij één partij zorgt voor IT, netwerk en business process, zijn niet altijd de beste oplossing voor de opdrachtgever. Zij zijn vaak gebaseerd op het business process van dat moment en houden te weinig rekening met de evolutie in het bedrijf en zijn bedrijvigheid. Dat 97% van de outsourcing-contracten met dezelfde partner worden hernieuwd, heeft meer te maken met de gebondenheid (de lock-in) dan met overtuigde trouw. Megadeals van allesomvattende outsourcing met één partner - onesourcing - zullen worden vervangen door consortiumgerichte outsourcing met meerdere specialisten - multisourcing - waarbij de opdrachtgever nauwe banden met elke partner onderhoudt.

eVoting

entre bureaucratie et démocratie

Le eVoting doit être analysé dans le contexte plus vaste de l'eGouvernement et des changements qui affectent l'Etat. Les NTIC font désormais partie intégrante de notre environnement quotidien.

L'Etat ne peut pas se limiter à observer les changements en cours mais il doit intervenir dans cette dynamique: il doit l'intégrer pour parvenir à jouer un rôle principal. En Suisse, ce constat a apparemment été fait en 1998, date à laquelle le Conseil Fédéral adopte une stratégie pour une société de l'information. Cette stratégie, qui comporte la création d'un Groupe de Coordination de la Société de l'Information (GCSI), définit les principes et les mesures à suivre pour l'encouragement de la société de l'information. Une des mesures préconise "une utilisation systématique des NTIC dans les relations avec les administrations publiques pour renforcer la confiance et l'adhésion de la population à ces instruments". Le premier souci est d'informer les citoyens sur ces nouveaux outils et ensuite de les introduire dans les relations internes à l'administration ainsi que dans les relations entre administrateurs et citoyens pour favoriser une sorte d'apprentissage collectif de ces nouvelles technologies.

L'Etat s'engage ainsi dans un processus de transformation qui le rendra un gouvernement électronique (eGov), offrant des services publics on line (eAdministration) et la possibilité de participer à

la vie politique à l'aide des NTIC (eDémocratie). Le eVoting s'insère ainsi dans le cadre de l'eDémocratie.

Nous remarquons que la priorité est généralement portée à la mise à disposition de services publics on line, proposés dans le cadre d'un Guichet virtuel. Le processus de eDémocratie, est par contre plus en retrait, et rares sont encore les essais de eVoting. Cela peut trouver une explication dans le fait que remplir sa déclaration d'impôts on line

au lieu de remplir un formulaire en papier n'as rien de bouleversant, alors que de voter par ordinateur chamboule notre conception de la démocratie. Voter depuis chez soi, avec un simple click est un acte très révolutionnaire, au niveau individuel. Même si globalement il s'agit d'une simple évolution technique du vote par correspondance, au niveau de l'inconscient l'acte demande plus de préparation. Mais alors, pourquoi le eVoting est traité comme une simple procédure de eGouvernement? Pourquoi l'Etat privilégie

la mise en œuvre de l'eAdministration alors que l'eDémocratie représente un processus beaucoup plus complexe et long? Et encore pourquoi l'Etat traite d'une manière complètement séparée l'Administration de la eDémocratie? Est-ce que cela est symptôme d'une séparation entre Etat-administration et Etat-politique? Pourquoi ne pas intégrer les deux démarches dans un seul et unique effort?

Par ailleurs, les démarches d'information de l'Etat impliquent une coopération avec un acteur externe, à savoir les entreprises privées qui s'occupent de solutions informatiques. Cette collaboration, qui prend généralement la forme d'un partenariat public privé, intervient dans un domaine sensible

eVoting: tout processus de vote comprenant l'enregistrement, l'identification et l'authentification du votant, l'acte de vote et la validation du vote, qui soit opéré par voie électronique, dans le cadre d'un réseau fermé ou par Internet.

pour les citoyens et soulève la question de la délégation de tâches étatiques au secteur privé. Est-ce que l'Etat est conscient de cet enjeu? Est-il conscient que le vote pourrait devenir, ou du moins être interprété, comme un phénomène commercial? L'Etat est-il prêt à expliquer à ses citoyens-clients que dans l'avenir ce sera une entreprise privée qui va gérer l'essence même de la démocratie, à savoir les votations? La présence de partenaires informatiques nous permet d'introduire la question des acteurs qui interviennent dans le processus de

transformation de l'Etat traditionnel en un eGouvernement.

A premier abord nous distinguons une constellation de quatre groupes d'acteurs, à savoir les membres de l'administration publique, les politiciens, les citoyens et les entreprises informatiques. Ces acteurs ont un poids décisionnel et des motivations qui diffèrent sensiblement entre elles. Il nous paraît intéressant d'essayer de comprendre les stratégies de ces groupes, du moins pour ce qui concerne le eVoting. Quelles sont les réelles motivations qui poussent ces acteurs à prôner l'introduction du eVoting? Comment interviennent-ils dans ce processus? A quel moment? Et encore, à qui bénéficie vraiment la mise en place du vote électronique? Qui est le moteur de ce processus? Y a-t-il des opposants?

L' eVOTING lui-même

D'abord, pourquoi faudrait-il introduire le eVoting? La mise en place de guichets virtuels s'explique par le souci de fournir aux citoyens des meilleures prestations dans un plus court laps de temps, est-ce le même cas pour le eVoting? Une des raisons fournies pour introduire le vote électronique se base en effet sur une majeure vitesse et précision en ce qui concerne le dépouillement des voix, ainsi que sur une baisse des coûts électoraux à moyen terme. Cela ne serait pas constituer le principal enjeu, identifié par contre en la participation et l'accessibilité au vote. Le eVoting permettrait en effet de maximiser l'accès au vote, tant pour les citoyens résidants dans le pays, que pour les citoyens à l'étranger, aussi bien que pour les malades et les personnes affectent d'handicap dont la mobilité est restreinte. Le eVoting permettrait d'obvier efficacement à ce type de problèmes. L'introduction du eVoting est aussi invoquée pour augmen-

ter la participation des jeunes. Les jeunes font en effet partie des utilisateurs privilégiés d'Internet; les fauteurs du vote électronique espèrent augmenter l'attractivité du vote chez les citoyens appartenant à cette tranche d'âge, et pallier ainsi à leur manque d'intérêt pour la vie politique. Nous allons plus loin, ne faudrait-il pas mettre sur pied également des programmes d'information civique et politique pour les jeunes, disponibles sur Internet? Ne faudrait-il pas organiser des forums de discussion on line entre les jeunes et les candidats ou sur des thèmes en votation?

Comment? Quels problèmes?

Un système de eVoting doit au moins remplir les exigences des votations publiques actuelles.

Le eVoting doit également respecter des exigences supplémentaires dans le domaine de la sécurité et de la fiabilité. Les questions qui reviennent le plus souvent sont celles de l'enregistrement et de l'identification du votant, de la confidentialité des données et de la sécurité de la transaction. Des solutions semblables ont été proposées par différents groupes de recherche, ce qui implique une certaine uniformité des systèmes adoptés. Pour l'identification du votant les méthodes plus courantes consistent dans l'utilisation d'un code PIN ou d'un mot de passe, et dans les pays où la législation le permet, dans l'emploi de la signature électronique. A long terme, l'utilisation de techniques biométriques est proposée.

Pour ce qui concerne la confidentialité des données, tous les systèmes appliquent le cryptage du vote. Enfin, dans le domaine de la sécurité face à l'extérieur, l'on retrouve toutes les techniques utilisées couramment en informatique pour prévenir des attaques et des manipulations.

Globalement, il nous semble qu'il y ait un certain consensus sur le eVoting en tant que système informatique. Les questions soulevées sont les mêmes, ainsi que, à quelque variation prête, les solutions apportées. Nous ne pensons pas que le véritable enjeu se trouve dans ce domaine, car pour être appliqué le système n'as pas le choix d'être politiquement correct et techniquement sécuritaire. Par ailleurs, ces soucis sécuritaires paraissent excessifs, face aux aléas et aux approximations des systèmes de vote traditionnels. Ne faudrait-il pas profiter du débat sur la sécurité du vote électronique pour discuter et éventuellement réviser les standards actuels du vote ?

Le débat sur la sécurité renvoie à une question qui est à notre avis de plus grand intérêt: celle de l'emplacement du vote. Dans un premier temps, les experts seraient à même de garantir la sécurité du eVoting seulement s'il est pratiqué sur des terminaux situés dans les bureaux de vote. Cette solution, qui à premier abord ne paraît pas très innovatrice, permettrait pourtant une meilleure accessibilité au vote, dans la mesure où le votant pourrait voter dans n'importe quel bureau de vote à l'intérieur du pays. Dans un deuxième temps, les ordinateurs de vote seraient situés dans des endroits publics, permettant une plus grande accessibilité et en même temps un bon contrôle du déroulement du vote et des questions de sécurité. Seulement à long terme, le vote pourrait avoir lieu depuis n'importe quel ordinateur connecté au web. Cette possibilité, qui permettrait de maximiser l'accessibilité au vote, n'est pas applicable à l'heure actuelle, car les risques de fraudes et d'attaques au système sont encore trop élevées et son acceptabilité populaire faible. Les experts sont ainsi d'accord pour dire ...

que le eVoting, à moyen terme du moins, doit être complémentaire aux méthodes de vote traditionnelles, et il ne doit pas les remplacer. Selon le rapport de la California Internet Voting Task2, le eVoting doit être vu comme une évolution et non pas comme une révolution: les changements doivent être graduels.

L'introduction du eVoting comporte une dimension sociale importante inhérente aux concepts de "digital divide" et d'exclusion. Le "fossé numérique" représente une nouvelle forme de

de la population n'utilise pas Internet ? Cette proposition ne représente qu'une fausse solution et elle ne vise en aucun cas la résolution du problème. En effet, l'abandon des projets eVoting et eGov ne permettrait pas de réduire le fossé digital. Les exclus de la société de l'information n'y seront pas plus intégrés pour autant. La vraie question à se poser est celle de la formation. Faut-il se concentrer dans un premier temps sur des programmes d'éducation aux nouvelles technologies, et seulement par la suite introduire le eVo-

accompagnés par une campagne nationale d'information et d'éducation aux nouvelles technologies.

La question de la formation nous permet de souligner la nécessité de concevoir des mesures d'accompagnement à l'introduction du eVoting. Tout processus visant à introduire un élément nouveau au sein d'une population donné doit se faire d'une manière graduelle et doit s'appuyer sur une série de mesures d'accompagnement pour que le changement soit accepté.

D'un point de vue politique, les critiques se portent sur l'acte de vote lui-même. Pouvoir voter par un simple click constituerait une désacralisation de l'acte du vote. Selon ces critiques le fait de pouvoir voter depuis chez soi, empêcherait les gens de discuter et de se confronter sur les sujets en votation, en banalisant ainsi l'acte du vote. Par ailleurs, le risque de déresponsabilisation du citoyen est évoqué. Enfin, ces critiques posent le problème de l'influence sur le votant. Le fait de ne pas devoir se rendre dans un isoloir pour voter, permettrait aux proches du votant d'exercer des pressions pour qu'il change son vote et mettrait ainsi en danger son autonomie. Ces critiques sont dépassées, car elles ont une vision mythique du vote qui ne trouve pas d'ancrage dans la réalité de l'époque. De plus, elles ne tiennent pas en compte la pratique, très courante de nos jours, de voter par correspondance; de moins en moins de citoyens se rendent dans les bureaux de vote personnellement, la majorité préférant confier leur vote au courrier. Dans cette optique, le eVoting ne pourrait-il pas être considéré comme une simple évolution du vote par correspondance ?

California Internet Voting Task Force (2000). *A Report on the Feasibility of Internet Voting.* January; <http://www.ss.ca.gov/executive/ivote>

Clift S. (2000). *The E-Democracy E-Book.* <http://www.publicus.net>

Internet Policy Institute (2001). *Report of the National Workshop on Internet Voting: Issues and Research Agenda.* Mars; <http://www.interpolicy.org>

Swedish Government Official Reports (2000). *Internet Voting in Sweden.* <http://www.governments-online.org>

Thornton A. (2000). *Does Internet create Democracy ?* <http://www.wr.com.au/democracy>

VIP (1998). *Voting Technology.* [Http://www.voting-integrity.org](http://www.voting-integrity.org)

<http://www.election.com>

<http://www.netvoting.org>

<http://www.internetvoting.com>

<http://www.safevote.com>

<http://www.voting-integrity.org>

<http://www.voteHere.com>

<http://www.polirights.com>

fracture sociale, qui sépare les personnes riches des pauvres en matière d'information". Selon les statistiques, la majorité des personnes qui utilisent régulièrement Internet sont des hommes, blancs, qui ont entre 18 et 45 ans. Dans ce contexte, faut-il abandonner le projet eVoting parce qu'une partie

ting? Pour combler le fossé numérique il est nécessaire de démocratiser Internet et les nouvelles technologies, de les rendre accessibles à tout segment de la population, et à la limite d'en faire un instrument d'utilité publique. Les projets visant à fournir à la population des services on line devrait être précédés et

Le Rapport annuel 2002 des médiateurs fédéraux

Aux termes de la loi du 22 mars 1995 instaurant des médiateurs fédéraux, le Collège fait rapport chaque année des activités à la Chambre des représentants, formule les recommandations qu'il juge utiles et fait rapport des difficultés rencontrées dans l'exercice de ses fonctions. Au terme du mandat des médiateurs, il a semblé opportun de donner également un aperçu des six années écoulées par un Bilan & Jurisprudence 1997 - 2002.

Le Rapport annuel 2002 présenté par les médiateurs fédéraux couvre la période du 1er janvier au 31 décembre 2002. Outre l'introduction (pages 3 à 5 du rapport), ce septième[1] rapport annuel comporte comme les précédents quatre parties: Les considérations générales, l'analyse des dossiers, les recommandations et les annexes.

L'analyse des dossiers

En six ans d'existence, le Collège des médiateurs fédéraux a développé nombre de collaborations avec les administrations fédérales qui lui permettent non seulement de résoudre un nombre toujours plus élevé de dossiers individuels mais également de traiter des problématiques plus structurelles. Ces contacts, qui sont parfois même institutionnalisés, constituent en effet pour le Collège un moyen particulièrement approprié pour dénoncer des dysfonctionnements structurels et avancer une

solution pour y remédier. Cette évolution très positive dans la fonction de médiation du Collège est reflétée dans la partie II du rapport annuel consacrée à l'analyse des réclamations.

Il faut en outre souligner que le Collège intervient régulièrement aussi comme médiateur (ou relayeur de demandes) entre les administrations ou les parastataux fédéraux eux-mêmes et leurs ministres de tutelle ou le Parlement. Le nombre total de dossiers traités durant l'exercice 2002 est de 5.848. Parmi ceux-ci, 3 dossiers, entre-temps clôturés, ont été initiés durant l'année 1997, 17 l'ont été durant l'année 1998 et 98 durant l'année 1999. 331 dossiers de ces 5.848 dossiers ont été ouverts

durant l'exercice 2000, 1.122 durant l'exercice 2001 et 4.277 durant l'exercice 2002, en ce compris 1.343 demandes d'information. La période de référence est chaque fois l'année civile.

Le pourcentage des nouvelles réclamations et demandes de médiation francophones s'élève à 43,5 %, celui des dossiers néerlandophones à 55,4 % et celui des dossiers germanophones ou autres à 1,1 %.

De ces 5.848 dossiers, 701 ont été déclarés irrecevables et 253 autres ont été transmis aux médiateurs régionaux ou communautaires, à des organes de médiation ou aux institutions mêmes à l'origine des décisions contestées lorsqu'elles ne disposent pas (encore) d'un médiateur (comme la Communauté française par exemple). Au total, 1.343 demandes d'information ont été traitées,

“Le Collège intervient régulièrement aussi comme médiateur entre les administrations ou les parastataux fédéraux eux-mêmes et leurs ministres de tutelle ou le Parlement”

de même que 3.551 plaintes ou demandes de médiation. 1.987 de celles-ci ont été clôturées, soit une augmentation de l'ordre de 19 % par rapport à 2001.

La répartition des dossiers recevables par administration ou parastatal est globalement similaire à l'année passée. Le Ministère des finances occupe la première place (32,5 %) pour des raisons déjà évoquées dans les rapports précédents (département le plus important, faible enthousiasme face à

l'impôt, etc.), même si l'on a constaté une diminution relative des plaintes de 10,5 %. Les plaintes en matière de l'accès des étrangers au territoire ont connu une légère hausse. Quant au nombre de plaintes en matière sociale, il s'est maintenu. Les problématiques examinées et les préoccupations des citoyens restent donc globalement les mêmes que l'an passé.

Les dossiers clôturés (1.987) en 2002 ont été évalués comme suit:

- 34 % en bonne administration (aucun dysfonctionnement administratif n'a été constaté ou celui-ci a été réparé avant toute intervention du médiateur fédéral);
- 26 % en bonne administration après intervention (un ou plusieurs dysfonctionnements ont été constatés par le Collège et corrigés après son intervention);
- 9 % en mal-administration (un ou plusieurs dysfonctionnements ont été constatés par le Collège et n'ont pas été corrigés malgré son intervention);
- 13 % clôturés par manque d'information (demandée au plaignant par le médiateur fédéral);
- 7 % en consensus (il n'y eut ni bonne ni mauvaise administration mais le problème fut résolu tantôt par la levée d'un malentendu, tantôt par une médiation effective);
- 10 % en sans appréciation, en responsabilité partagée ou en responsabilité indéterminable;
- 1 dossier a été traité en équité.

Lorsque le Collège des médiateurs a conclu à une mal-administration, ce fut dans 25 % (42 % en 2001) pour violation du principe de délai raisonnable, dans 26 % pour violation du principe de gestion consciencieuse, dans 16 % pour violation du principe d'information et dans 15 % pour violation de la loi elle-même.

Les interventions du Collège en cas de mal-administration ont été suivies d'effet dans 74,5 % des dossiers (78 % en 2001). Ce chiffre reste très élevé et reflète l'efficacité de la médiation institutionnelle.

Recommandations

Le Collège est amené à formuler deux types de recommandations. Les recommandations générales ont trait soit à des améliorations de type législatif dont le Parlement peut prendre l'initiative, soit à des dysfonctionnements administratifs pour lesquels le Parlement peut exercer son pouvoir de contrôle sur l'Exécutif. Elles sont adressées à la Chambre des représentants (Pouvoir législatif).

“Comme les chiffres l'indiquent, plus de 16.000 dossiers ont été enregistrés en six ans”

Les recommandations officielles invitent quant à elles l'administration de manière formelle à modifier une décision contestée devant le Collège et pour laquelle celui-ci a conclu soit à une violation de la légalité, soit à un non-respect des principes de bonne administration ou de bonne gouvernance, ou encore – exceptionnellement – pour laquelle il invoque l'équité. Elles sont adressées à l'administration et au gouvernement.

En 2002, le Collège a formulé sept recommandations officielles dont trois au ministère des Finances, une au ministère des Affaires sociales, une au ministre des Télécommunications et des Entreprises et Participations publiques, chargé des Classes moyennes, une au ministre de la Mobilité et des Transports et une au ministère de la Justice.

Il formule par ailleurs cinq recommandations générales (ou RG):

RG 02/01: le statut des cohabitants en droit des étrangers

La circulaire du 30 septembre 1997 fixe des conditions à l'introduction d'une demande d'autorisation de séjour sur le territoire belge pour les partenaires non mariés. Ces conditions constituent des règles nouvelles par rapport à celles contenues dans la loi du 15 décembre 1980 et son arrêté d'exécution. A défaut d'être de simples lignes de conduite adressées par le ministre de l'Intérieur à l'Office des étrangers, ces règles confèrent à la circulaire précitée un caractère réglementaire. Ces considérations juridiques et un souci de cohérence législative en droit des étrangers recommandent de fixer dans la loi du 15 décembre 1980 ou son arrêté d'exécution le statut des cohabitants tel qu'il est aujourd'hui réglementé dans la circulaire du 30 septembre 1997 (Voy. CMF, Rapport annuel 2002, p. 68).

RG 02/02: adoption d'une base légale en matière de légalisation et d'avocats de confiance

Dans un souci de sécurité juridique et de transparence, le concept de “légalisation” - au sens d'une vérification formelle telle que visée à l'article 2 de la Convention de La Haye du 5 octobre 1961 supprimant l'exigence de la légalisation des actes publics étrangers, ratifiée par la Belgique, doit rapidement être défini dans un texte de loi. La légalisation n'atteste que la véracité de la signature, la qualité en laquelle le signataire de l'acte a agi et, le cas échéant, l'identité du sceau ou du timbre dont cet acte est revêtu. Il convient également de définir légalement les compétences des consuls belges en la matière.

Cette vérification formelle se différencie fondamentalement d'une vérification matérielle portant sur la reconnaissance d'une décision ou sur la validité d'un acte au regard du droit applicable. Il s'impose dès lors aussi de déterminer légalement le contenu d'une telle vérification matérielle à laquelle il est déjà procédé dans la pratique. Le mandat et les modalités de l'enquête menée par les avocats de confiance dans ce cadre dans les pays dits "à risque" devraient être insérés dans cette loi. (Voy. CMF, Rapport annuel 2002, p. 73).

RG 02/03: le piège fiscal du chômage

Les chômeurs complets indemnisés âgés de cinquante ans et plus sont dissuadés sur le plan fiscal de suivre une formation. Ils risquent de perdre l'avantage de l'exonération de fait de l'impôt étant donné qu'ils bénéficient d'autres revenus en sus des allocations de chô-

mage. En réponse à une question parlementaire, le ministre des Finances répondit que toute initiative législative était la bienvenue. Une solution serait de considérer ces indemnités comme des allocations de chômage. L'article 146, 3°, CIR92 devrait dans ce cas être adapté. Cette solution pourrait également représenter une simplification administrative des fiches fiscales. (Voy. CMF, Rapport annuel 2002, p. 81).

RG 02/04: saisies limitées sur compte bancaire

L'administration fiscale confirma au Collège qu'il n'existe aucune instruction prévoyant, en cas de saisie des avoirs bancaires du contribuable, la préservation d'un montant minimum nécessaire pour rencontrer les besoins vitaux. La motivation donnée était qu'il n'existe en effet à ce jour aucune disposition légale sur base de laquelle une quotité des avoirs bancaires fai-

sant l'objet de la saisie serait préservée. Cette recommandation générale insiste sur le besoin d'une protection légale de l'argent placé sur un compte bancaire aux fins de prendre en considération les limites que le Code judiciaire impose en cas de saisies et transferts sur salaires ou autres revenus. (Voy. CMF, Rapport annuel 2002, pp. 81-82).

RG 02/05: l'application de la Charte de l'assuré social à certaines institutions de sécurité sociale

La Charte de l'assuré social vise notamment les règles relatives à la perception et au recouvrement des cotisations. Son article 2, 2°, a) prévoit qu'elle s'applique aux ministères, aux institutions publiques de sécurité sociale ainsi qu'à tout organisme, autorité ou toute personne morale de droit public qui accorde des prestations de sécurité sociale. Certains en déduisent que cela ne concerne que la perception des recettes dans la mesure

où celle-ci est opérée par un organisme chargé de l'attribution de prestations. Cette interprétation résulte d'une lecture restrictive de l'article 2, 2°, a) et exclurait dès lors, entre autres, les cotisations perçues par l'ONSS, l'INASTI (en tant qu'il perçoivent des cotisations) et l'ONSSAPL. S'il est vrai que la Charte exclut expressément de son champ d'application les relations avec les employeurs, cette lecture, en ce qui concerne les relations des institutions de sécurité sociale avec les assurés sociaux (lesquels adresseraient par exemple une demande d'information), ne semble conforme ni à l'esprit, ni à la lettre de ce texte. Le Collège des médiateurs fédéraux recommande dès lors au Parlement de préciser la portée de l'article 2, 2°, a) de la Charte de l'assuré social. Dans la même optique, la Charte de l'assuré social pourrait être rendue applicable à certaines institutions qui sont actuellement exclues de son champ d'application, tel le Fonds de Fermeture des Entreprises ou la Banque-Carrefour de sécurité sociale (Voy. CMF, Rapport annuel 2002, pp. 108-109).

Bilan et Jurisprudence 1997 – 2002

A la différence du rapport annuel, le "Bilan et Jurisprudence" a pour objectif de donner un aperçu global des six ans écoulés en mettant l'accent sur les réalisations importantes de la Médiation fédérale ainsi que sur son évaluation de l'administration fédérale au travers de l'application des critères de bonne administration que le Collège a développés durant ces six années. Cet ouvrage se compose de deux parties.

Le Bilan

La première partie, intitulée Le Bilan, reprend les résultats obtenus durant la période 1997-2002 ainsi que les points

où le Collège n'a pas été suivi. N'y figurent que les réalisations les plus importantes, la plupart de nature structurelle. Cela ne signifie pas que ces réalisations soient uniquement dues à l'intervention du Collège des médiateurs fédéraux. Dans plusieurs cas en effet d'autres facteurs ont également pu jouer un rôle. Les réalisations couvrent tous les secteurs de l'administration fédérale.

Le Bilan (pp. 27-28) reprend également le seul rapport intermédiaire que le Collège a transmis à la Chambre des représentants (novembre 1999), rédigé à la suite d'une plainte introduite par une occupante du Centre pour Illégaux de Bruges (CIB) concernant les conditions et la durée de sa détention dans le centre. La description des 'dossiers de médiation' met en évidence que dans certains dossiers le Collège organise entre les parties une médiation stricto sensu, en présence physiques donc des deux parties. Ces dossiers représentent moins d'un pour cent des plaintes.

En sus des résultats structurels obtenus, il faut également souligner l'importance des dossiers individuels, des plaintes et des demandes de médiation. Cet aspect du travail, qui offre le plus de satisfaction, ne ressort pas du Bilan. En effet, celui-ci reflète davantage la plus-value structurelle de l'action du Collège, gage notamment d'une moindre insatisfaction des citoyens dans l'avenir. Comme les chiffres l'indiquent, plus de 16.000 dossiers ont été enregistrés en six ans. Sans les demandes d'information, les dossiers déclarés irrecevables et les demandes transmises à d'autres médiateurs ou services de médiation, il reste 8.600 demandes ayant fait l'objet d'un traitement complet. De ces dossiers recevables, plus de 6.800 ont été traités selon le schéma classique, c'est-à-dire en passant par toutes les phases de traitement de dossier.

La Jurisprudence

La deuxième partie, intitulée La Jurisprudence, analyse la manière dont le Collège des médiateurs fédéraux a appliqué les critères d'évaluation, plus amplement détaillés dans le Rapport annuel 1999 (pp. 27-34). Dans cette Jurisprudence qui couvre les six ans, en sus des 17 critères détaillés en 1999, une 18ème catégorie est reprise sous le vocable "autres".

Seul un nombre limité de dossiers est repris. Notre choix s'est porté sur les dossiers illustrant clairement la violation par l'administration d'un principe de bonne administration. Cette jurisprudence peut faire office pour l'administration d'indication sur la façon dont le Collège ainsi que les citoyens réagissent à certains actes et comportements administratifs et ainsi contribuer à prévenir certains conflits futurs.

Infos

Comme chaque année, le rapport annuel est également disponible dans toutes les bibliothèques communales du pays. On peut aussi se le procurer pour 6 EURO à la Médiation fédérale (rue Ducale 4, 1000 Bruxelles) ou en versant ce montant sur le compte 000-0001026-56 du Collège des médiateurs fédéraux avec mention "rapport annuel 2002". On peut de même y obtenir gratuitement une brochure (Le médiateur fédéral – Un pont entre le citoyen et l'administration) qui explique les missions, les compétences, les moyens d'action et les sphères d'intervention de l'ombudsman parlementaire. Quant à l'ouvrage Bilan & Jurisprudence 1997 – 2002, il n'est consultable que sur le site du Collège (www.mediateurfederal.be).

Pierre-Yves MONETTE

Verkiezingen & Economie

Een moeizame relatie

Prof. dr. Frank Thevissen

Vakgroep Communicatiewetenschappen, VUB

In de aanloop van de verkiezingen van 18 mei organiseerde 4INSTANCE in samenwerking met de Faculteit Economische, Sociale en Politieke Wetenschappen van de Vrije Universiteit Brussel op 24 april jl. een conferentie met als titel “Economie en Verkiezingen”.

Professor Kris Deschouwer (VUB) stond stil bij de verwachtingen en de (vermeende) effecten die de nieuwe kieswetgeving veroorzaakt. Effecten die zouden ontstaan door de invoering van grotere, provinciale kiesomschrijvingen, de invoering van een kiesdrempel, de halvering van het effect van de lijststelsel, de dubbele kandidatuur - waarbij kandidaten zowel voor Kamer en Senaat opkomen - en de quota-wetgeving die de partijen verplicht om evenveel vrouwen als mannen op de lijsten te plaatsen.

Volgens Deschouwer gaat men er geheel ten onrechte van uit dat een hervorming van het kiessysteem tal van voorspelbare en ingecalculerde effecten veroorzaken. Niet meer dan een illusie, zo blijkt al te vaak. Veelal zijn van de gebruikte argumenten pro of contra de invoering van het nieuwe kiessysteem geen sporen in de realiteit terug te vinden. Zo zou de keshervorming helpen de kloof tussen burger en politiek te dichten. De mate van politieke onbehagen bij de burger en het soort kies-

systeem blijken evenwel totaal onafhankelijk van elkaar. Een andere bewering is dat de nieuwe kieswetgeving een effect zou hebben op de verkiezingsuitslag. Het volstaat de zetelverdeling o.b.v. de nieuwe kieswetgeving toe te passen op de verkiezingsuitslag van 1999, om vast te stellen dat dit globaal geen verschil uitmaakt voor de representatie van de partijen in het parlement.

Het voornaamste effect van de nieuwe kieswetgeving is de vereenvoudiging. De toepassing van de nieuwe wetgeving zal een effect hebben op de uitslag, zij het marginaal en doorgaans niet op de plaatsen waar men denkt.

Zowat het enige wat je daarbij kan stellen is dat met de nieuwe kieswetgeving de partijen een instrument hebben ontwikkeld om hun personeelsbeleid beter te beheersen. De wetgeving biedt op die manier grotere transparantie en laat de partijen toe een grotere controle uit te oefenen op het intern personeelsbeleid. Verder blijkt er maar een onberekenbare factor in de kieswetgeving te zijn en dat is het stemgedrag van de kiezer zelf.

Noël Slangen (Groep C & Slangen) ging aansluitend dieper in op de campagnevoering. Slangen is momenteel campagne-adviseur voor de VLD. ‘Kiezers zien steeds minder het verschil en nemen steeds meer partijen in overweging’. Deze vaststelling bracht Slangen bij de paradox van de ‘ideologische dichtheid’: want hoe explicieter de ideeën van een politieke partij, hoe minder kiezers zich daarachter blijken te scharen. Vele kiezers zijn de sturende inbedding binnen bijv. een vakbond of mutualiteit die vroeger richting gaf aan hun kiesgedrag kwijt. In de plaats daarvan is een ontvoogde maar evenzeer zweepende kiezer ontstaan die het de partijen behoorlijk moeilijk maakt bij het uitstippelen van een adequate strategie. Die strategie moet vandaag naar veel meer doelgroepen worden gericht en dient veel meer geënt op psychologische determinanten die de klassieke sociologische determinanten grotendeels vervangen hebben.

De grootste uitdaging is om zich niet te laten leiden door wat Slangen “de mening van de dag” noemt. Die thema’s wisselen tegenwoordig immers volgens het ritme van de dag. Partijen zouden veel meer standpunten moeten innemen en durven tegendraadse opinies verwoorden: op termijn is zo’n strategie lonend. Maar onder meer de affaire Dutroux bracht de partijen in onzekerheid en zette hen aan tot grote voorzichtigheid.

...

Het verschil met vorige campagnes is dat Slangen voor deze verkiezingscampagne als adviseur binnen de VLD fungeert en dat hij daarbij veel energie steekt in het overleg en het structureren van de campagne naar de regionale werking toe. Zijn ervaring als campagnemaker voor de vroegere CVP – gekenmerkt door een sterke regiowerking – helpt hem daarbij.

Zaak daarbij is een verkiezingscampagne op één lijn uit te stippelen en die consequent te volgen. Hoe dan ook is de betekenis van een campagne relatief: één zesde van het electoraat beslist trouwens de dag zelf. Bijgevolg kan de “electorale voorkeur van de dag” beïnvloed worden door de gebeurtenis van de dag. Hoe klein het effect van een campagne ook is; die marginale campagne-impact kan wel grote gevolgen hebben en het verschil bepalen tussen al dan niet kunnen deelnemen aan de macht en daarom blijft een verkiezingscampagne en de communicatie bij verkiezingen een belangrijk gegeven. Een verlies van enkele procenten betekent eveneens een groot inkomensverlies voor de grotendeels door de overheid gefinancierde partijen.

Luk Van der Kelen nuanceerde deze rooskleurige timing. “Een evaluatie van het beleid van paarsgroen levert een verdeeld beeld op”, maar in vergelijking tot de rooms-rode coalitie verschilt paarsgroen wel degelijk van de vorige regering. Dat uitte zich onder meer in de figuur van de premier, de daadkracht van de regering, de regeringscommunicatie, haar nooit eindigende vloed beloften, haar relatieve communautaire rust en haar veranderingsdrang. Economisch zat het deze regering tegen: weliswaar heeft de regering niet te kampen gerkegen met een echte recessie,

maar wel met drie jaren uiterst trage groei. ‘Het programma van de regering dateert van de goede tijd, 1999, en nadien van het gouden jaar 2000., maar het moest worden uitgevoerd toen de economie uit de hemel viel, pardoes op de technologiebedrijven. Sindsdien lijkt er geen eind te komen aan de rampspoed. 11 september, de oorlogen in Afghanistan en Irak, epidemies ... Sociaal-economisch heeft deze regering haar doelstellingen - de halvering van de werkloosheid, de activering – niet of slechts ten dele kunnen bereiken, niet omdat het kabinet niet wou, maar omdat het doel niet te bereiken was. De overheden zijn vandaag zeer beperkt in hun kansen om de economie naar hun hand te zetten. Alan Greenspan heeft de rente laten zakken tot er bijna geen rente meer was en het heeft niet geholpen. Geen enkel Europees land is nog in staat individueel de zaak te keren.

Als de herneming van de economie lang uitblijft kunnen er in de toekomst ernstige budgetproblemen ontstaan

Ook heeft de paarsgroene regering de sanering van de openbare financiën met mondjesmaat verder gezet. België houdt zich (iets minder strikt) aan het stabiliteitspact. Vergeleken bij andere landen behoudt België goede budgetresultaten met vier opeenvolgende begrotingen met een evenwicht of overschot. Groot negatief punt: de regering haalt haar eigen doelstellingen inzake de staatschuld niet. Als de herneming van de economie lang uitblijft kunnen er in de toekomst ernstige budgetproblemen ontstaan. De vrees bestaat de volgende regering de broeksriem zal moe-

ten aantrekken om financieel niet kopje onder te gaan.

Ondanks de tragere groei heeft de paarsgroene regering niet de moed gehad die ze vaak voorwendt. Ze heeft nagelaten België klaar te maken voor de herneming van de economie op een aantal terreinen waar dat levensnoodzakelijk is. Ze incasseert daar nu ook zeer scherpe kritiek voor van de Oeso. Inzake activiteitsgraag, de einde-loopbaanproblematiek en ondernemingszin en ondernemingsklimaat komen we helemaal achteraan het peloton.

Een tweede is het mislukken van de verlaging van de loonlasten. Daar heeft paarsgroen 60 miljard in zien verloren gaan dankzij het naïef geloof in de zelfregulerende kracht van de markt. Als de loonlasten werden verlaagd zou er een terugverdieneffect volgen door hogere tewerkstelling en betere concurrentiekracht. Er is niet van gekomen. De regering heeft er geen rekening mee gehouden dat het geld zou worden opgegeten in dure sociale akkoorden. De loonlastenverlaging heeft industrieel niets opgeleverd.

De liberale partijen willen opnieuw een gelijkwaardige operatie opzetten. Opnieuw 60 miljard lastenverlaging, opnieuw een verlaging van de personenbelasting met 10 percent. De vraag is wie dat zal betalen. Zal de conjunctuur sterk genoeg opveren om dat mogelijk te maken? Geld dat niet meer binnenkomt, kan niet meer worden uitgegeven. De vraag moet worden gesteld of er behalve een verlaging van de loonlasten – maar dan meer gecontroleerd – niet eerder een fiscale rustpauze nodig is. Over die vragen moet de kiescampagne gaan.

Maar Prof. dr. **Jef Vuchelen** (VUB) moest alvast vaststellen dat de verkiezingscampagnes en met name de partijprogramma's alvast niet over zulke vra-

gen gaan. Het Stabiliteits- en Groeipact zorgen voor een dwingende beperking op het beleid en bovendien maakt het coalitiestelsel in België het moeilijk om te voorspellen welke aspecten van een programma een meerderheidspartij zal kunnen realiseren.

In tegenstelling tot Nederland, laten de partijen geen economisch onderzoek van hun programma's doorvoeren. Nochtans zou een budgettaire doorlichting voordelen bieden: de partijen zouden zo immers verplicht worden om het voorgestelde beleid ook te kwantificeren. Prof. **Vuchelen** nam de officiële partijprogramma's onder de loep in een poging om algemene, macro-economische verschillen op te sporen tussen de verschillende partijprogramma's.

Vuchelen deed daarbij een hele reeks opmerkelijke en interessante vaststellingen. Een greep uit zijn bevindingen:

- Tussen de partijprogramma's bestaat er een grote eensgezindheid over de niet-cruciale en vrijblijvende aspecten van het beleid. De algemene ideologie van partijen komt daarbij mager uit de verf. Zelden wordt een poging ondernomen om de algemene filosofie van het programma te verduidelijken: het illustreert ook de verwatering van de scheidingslijnen tussen partijen. De verschillen liggen in de details.
- Een partijprogramma heeft in de eerste plaats een wervende doelstelling. "Dat verklaart", aldus **Vuchelen**, "waarom de opstellers zeer concreet zijn over de voordelen en zeer vaag blijven over de kosten en de betaler". Ooit werd in het parlement voorgesteld dat de indiener van een wetsvoorstel voorstellen voor de financiering diende uit te werken. Het zou goed zijn indien partijen dit idee op hun programma's zouden toepassen. Doordat de partijen de kostprijs van

hun voorgestelde programmapunten niet berekenen en bekendmaken, verstevigen zij de indruk bij de bevolking dat de essentie van beleidsvoering bestaat in het "uitdelen".

Evenmin blijken de actuele programma's er rekening mee te houden dat de huidige economische vooruitzichten verre van schitterend zijn. Geen enkele partij heeft blijkbaar ideeën die vermeldenswaard zijn om iets te doen aan de slabakkende economie. Zeer zeker ontbreekt er een prioriteitenlijst zodat de kiezer weet wat eventueel zou kunnen worden uitgesteld als de budgettaire ruimte onvoldoende zou zijn. "Af te leiden uit de programma's lijkt het wel

alsof de algemene economische situatie niet relevant is voor het beleid. Dat is vreemd voor een kleine, open economie", aldus **Vuchelen**.

De economische luiken van de partijprogramma's vallen onbetwistbaar tegen. "Als het belang van economische programmapunten een indicatorfunctie vervult, ziet het er niet naar uit dat economisch-financiële doelstellingen een belangrijke plaats zullen innemen in de volgende regeringsverklaring. Gelukkig hoeft dit geen hypotheek te leggen op de kwaliteit van het beleid, maar als het verleden hier een leidraad is, is het toch een slecht voorteken."

Het project "De Verkiezingsvoorspeller"

Door Prof. Dr. Lode Vereeck (LUC)

Verkiezingsvoorspeller.be is een initiatief van *Centrum voor Beleidsmanagement (CBM)* en het internetbedrijf *Ideaxis*, in samenwerking met Prof. Dr. **Lode Vereeck**.

Dit project wordt voor het eerst in Vlaanderen uitgevoerd en de uitslagen worden vergeleken met de resultaten van de Vlaamse partijen, tijdens de verkiezingen voor de Kamer in 1999.

Het bijzondere aan dit initiatief is dat het hier geen traditionele opiniepeiling betreft, maar een voorspelling van de verkiezingen van 18 mei 2003. Verkiezingsvoorspeller.be vraagt dus niet op welke partij de persoon in kwestie zal stemmen, maar hoe de uitslag op 18 mei er volgens die welbepaalde persoon zal uitzien. Deze methode is in het buitenland veel nauwkeuriger gebleken dan peilingen ("**bets beat polls**"), waar ondervraagden naar hun stem gevraagd wordt.

De website **Verkiezingsvoorspeller.be** heeft als doel een wetenschappelijk onderbouwde voorspelling uit te brengen van de verkiezingen van 18 mei 2003. Er worden 3 soorten deelnemers beschouwd. Allereerst een panel van **experts**, bestaande uit oud-politici, academici en redacteurs, zij vormen de belangrijkste doelgroep. Ten tweede richt men zich ook naar een panel van **politici**, bestaande uit actieve volksvertegenwoordigers, senatoren en burgemeesters en ten slotte kunnen ook de **burgers** hun voorspelling uitbrengen. Tot vandaag, telt **Verkiezingsvoorspellers.be** een panel van 51 experts en werden er reeds 10 000 voorspellingen ingevoerd. De Experts en Politici zijn een afgeleide groep van mensen die hun voorspelling uitbrengen in het beveiligd gedeelte van de **Verkiezingsvoorspeller.be** door middel van een username en password. Deze personen werden geselecteerd en aangeschreven door **Centrum voor Beleidsmanagement bvba** met de vraag ...

om vier voorspellingen uit te brengen waarvan de resultaten zullen worden gepubliceerd op 10 maart, 14 april, 12 mei en een laatste keer op 17 mei, de dag voor de verkiezingen. Er verschijnt dus telkens een momentopname van de vermoedelijke verkiezingsuitslag. Men merkt echter wel dat de eerste 2 publicaties vrij consistent blijven. Enkel Het Vlaams Blok en de SP.a wisselen regelmatig eens van plaats.

De burger kan eveneens zijn voorspelling uitbrengen. Voorwaarden voor het uitbrengen van een geldige voorspelling zijn de leeftijd van 18 jaar bereikt hebben en in België wonen. Burgers kunnen meerdere malen hun voorspelling uitbrengen en deze dus op continue basis invoeren. Deze resultaten worden in tegenstelling tot de experts en de politici dagelijks geactualiseerd.

De nauwkeurigheid van de Verkiezingsvoorspeller.be wordt bepaald door de mate waarin de deelnemers kunnen inschatten wat er leeft onder de volledige bevolking. Aangenomen wordt dat het panel van experts door haar heterogeniteit en haar sociale, economische en politieke betrokkenheid de meest nauwkeurige voorspelling zal uitbrengen. Ingrijpende gebeurtenissen kunnen de voorspellingen echter een totaal nieuwe wending geven, waardoor het steeds moeilijker wordt om te voorspellen wat er bij de bevolking leeft.

De uitslagen van de voorspellingen van de experts en de politici worden gerealiseerd in samenwerking met *Het Belang van Limburg*, *Gazet van Antwerpen* en het gratis blad Metro en worden op de 4 respectievelijke data gepubliceerd. Bovendien schenken zij een mms gms, ter waarde van € 250, aan de drie bezoekers van Verkiezingsvoorspeller.be, die de beste voorspelling uitbrengen.

De koersen van de kiesmarkt ?

Door Steven Samyn (Financieel Economische Tijd)

Kiesmarkt 2003 is het grote verkiezingsspel van de *Financieel-Economische Tijd*. Het is een politieke aandelenmarkt, een virtuele aandelenmarkt, waarop met echt geld kan worden gespeculeerd op de uitslag van de parlementsverkiezingen. Door aandelen te kopen en te verkopen, laten deelnemers aan Kiesmarkt 2003 zien welk verkiezingsresultaat ze verwachten. Omdat deelnemers met hun eigen geld speculeren, blijken de politieke aandelenmarkten goede voorspellers te zijn van de verkiezingsuitslagen, vermits de kans op sociale wenselijkheid wegvalt. Door de vele handelaars, wordt ze wel eens aanzien als een **verkiezingsbarometer**.

Indien u wil deelnemen, moet u zich allereerst inschrijven. Bij deze wedstrijd gelden er slechts 2 criteria om te kunnen deelnemen : iedereen die de leeftijd van 16 jaar bereikt heeft, kan zich als deelnemer inschrijven en handelaar worden bij Kiesmarkt 2003; en ten tweede heeft u een bankrekening in België nodig om te kunnen meespelen.

Eens ingeschreven, stort u € 10 **basisinvestering**. Deze wordt u na de verkiezingen, afhankelijk van hoe u presteerde in het spel, met winst of verlies teruggestort op uw rekening. Deze 10 euro is 100 000 speleuro waard.

Vervolgens kiest u een markt waarop u wil handelen :

- De **hoofdmarkt** is de *verkiezing voor de Kamer van Volksvertegenwoordigers*.

Op deze markt komt de koers van de aandelen overeen met de verwachte uitslag bij de verkiezingen. Een koers van 20 speleuro voor een politieke

partij, betekent dat de markt verwacht dat die partij uiteindelijk 20 procent van de stemmen zal halen.

Op deze hoofdmarkt worden er tevens alleen aandelen uitgegeven van de Vlaamse partijen die in het parlement vertegenwoordigd zijn (VLD, CD&V, Vlaams Blok, SP.a – Spirit, Agaleev, N-VA). Andere partijen, zoals Vivant en het Liberaal Appel, vallen onder de restcategorie ‘andere’, vermits er anders een te grote vertekening zou zijn.

Men ziet evenwel dat de koersen relatief stabiel blijven, VLD blijft nipt de koploper, op de voet gevolgd door de CD&V en Het Vlaams Blok en SP.a blijven een kat en muis spelletje spelen, door alsmaar van plaats om te wisselen.

- De **overige vijf markten** bestaan uit telkens één vraag, namelijk :
  - Wordt CD&V in de Kamer de grootste partij?
  - Wordt sp.a-Spirit in de Kamer groter dan het Vlaams Blok?
  - Blijft Agalev in de Kamer boven de 10 procent?
  - Haalt N-VA in de Kamer meer dan 5 procent?
  - Haalt Guy Verhofstadt meer voorkeurstemmen dan Jean-Luc Dehaene bij de Senaatsverkiezingen?

Hier geldt het “**winner takes it all**” principe. Na de verkiezingen krijgt de handelaar 0 of 100 speleuro voor zijn aandeel naargelang hij correct of fout voorspeld heeft.

Om te kunnen handelen op Kiesmarkt 2003, dient u **basisportefeuilles** te kopen van deze markt. Een basisportefeuille bevat van elk aandelentype precies één aandeel. Ze kan op elk ogenblik tegen een vaste prijs van 100 spe-

leuro van de bank gekocht worden of weer aan de bank verkocht worden.

Na het kopen van basisportefeuilles, kan u afzonderlijke aandelen kopen / verkopen. De bank koopt en verkoopt alleen basisportefeuilles. Als u aandelen wil kopen of verkopen, moet u via het systeem een andere handelaar vinden die aandelen wil verkopen / kopen. Dit doet u door aandelen aan te bieden of aan te vragen.

Op de pagina "portefeuille" heeft u steeds een overzicht over de aandelen in uw bezit, hun actuele waarde en uw rekeningstand.

Hoeveel u dan effectief in aandelen investeert, bepaalt u door uw aan- en verkopen van aandelen. Of u met winst of verlies eindigt, hangt volledig af van uw politieke kennis en van de behendigheid waarmee u op de politieke aandelenmarkt heeft gehandeld.

Bij dit principe worden echter ook enkele kantopmerkingen geplaatst. Er is namelijk een redelijk grote drempel tot deelname, vermits men zich moet inschrijven en een basisinvestering van € 10 storten vooraleer men kan deelnemen. Verder zou de voorspelling correcter zijn, vermits men met eigen geld speelt, maar daarvoor is de financiële prikkel evenwel te klein.

Dus, ook met dit principe wordt het afwachten tot 18 mei 2003 eer men met een relatieve zekerheid weet, dat dit systeem wel degelijk zijn vruchten afwerpt.

Nieuwe breuklijnen in de Belgische politiek

Door Dr. Anton Derks (VUB)

Sinds jaar en dag heeft men in de politiek reeds **3 klassieke breuklijnen** kunnen onderscheiden, namelijk de levensbeschouwelijke breuklijn (katholieken vs vrijzinnigen), de communautaire breuklijn (Vlamingen vs Walen) en de Sociaal-economische breuklijn (socialisten vs liberalen). Sinds kort kan men hierbij nog een nieuwe voegen, namelijk de **Sociaal-culturele breuklijn**. Hieronder verstaat men "*fundamenteel verschillende visies over inrichting van de samenleving (migranten, veiligheid, politiek bestuur, rollenpatronen, ...)*".

Dr. Derks stelde een zette in 2001 een onderzoek op, met als onderzoeksvraag: "*Zijn de ideologische verschillen tussen de Vlaamse partijelectoraten te begrijpen vanuit de sociaal-economische en culturele breuklijn?*"

Om tot een duidelijk antwoord te komen, verstuurde hij meer dan 3600 postenquêtes naar kiesgerechtigde burgers in het Vlaams gewest.

Beide breuklijnen werden onderzocht door middel van vraagstelling over verscheidene gerelateerde thema's, bijvoorbeeld de economische breuklijn werd behandeld door middel van vragen omtrent gelijkheidsverzoeking, sociale zekerheid, bereidheid bijdrage, ... en de culturele breuklijn door vragen omtrent antipolitiek, etnocentrisme, autoritarisme,....

Uiteindelijk kwam men tot de conclusie dat men de economische en de culturele breuklijnen onmogelijk afzonderlijk kon bekijken. Zij staan niet onafhankelijk van elkaar, er heerst een duidelijke correlatie tussen beide,

met 'kritiek op de verzorgingsstaat' als gemeenschappelijk standpunt.

Als men dan even kijkt naar de politieke relevantie van de breuklijnen dan blijken zowel Agalev als Het Vlaams Blok in het oog te springen. Agalev wordt hierbij gesignaleerd als uiterst links, zowel op de economische als op de nieuwe breuklijn; terwijl Het Vlaams Blok, zoals verwacht, uiterst rechts op beide breuklijnen wordt aangegeven.

Als men dan enkel de economische breuklijn gaat bekijken, ziet men dat de SP (links) en VLD (rechts) hier als uitersten fungeren, maar op de nieuwe breuklijn is het verschil tussen beiden miniem. De overige partijen (VU-ID, CVP, ...) worden eerder in het midden gesitueerd. Er zijn dus klaarblijkelijk opvallende accentverschillen tussen de economisch linkse en economisch rechtse electoraten.

Uiteindelijk heeft de opkomst van deze nieuwe breuklijn heel wat teweeg gebracht. De voornaamste implicatie is de afname van zogenaamd "natuurlijk" stemgedrag. *Working class autoritarisme* is geen recent verschijnsel, maar de sociaal-culturele breuklijn is in de politiek duidelijk belangrijker geworden. Thema's zoals onveiligheid, migranten, politiek ongenoege, ... worden dagelijks aangekaart. Kiezers laten hun stem minder door sociaal-economische motieven leiden. Overigens kwam er een electorale doorbraak van de nieuwe breuklijnpartijen Vlaams Blok en Agalev en ten slotte meer spanningen binnen de klassieke partijen.

...

SAP

Een nieuwe sociale zekerheid

Door Minister Frank Vandenbroucke (SP.A)

Allereerst maakt Minister Vandenbroucke duidelijk er niet zoiets bestaat als DE sociale zekerheid. Men kan niet radicaal veranderen, maar wel beetje bij beetje bijsturen om aldus van koers te veranderen en dat is hetgeen wat hij probeert te verwezenlijken, want er heerst momenteel een beeld van zelfgenoegzaamheid op het vlak van de Belgische sociale zekerheid en gezondheidszorg, waar men zo snel mogelijk van moet afstappen. Zo ziet men bijvoorbeeld dat er nog vele aanpassingen doorgevoerd dienen te worden op vlak van chronische zorg.

Minister Vandenbroucke kaartte dan ook twee belangrijke onderwerpen aan, namelijk de gezondheidszorg en de pensioenen.

Op het vlak van de **gezondheidszorg**, heeft België geopteerd voor een regulatie met remgelden en niet met wachtlijsten. Een nadeel aan dit systeem is de opstapeling van remgelden, wanneer men te maken heeft met een chronische patiënt. Men probeerde hiervoor een oplossing te vinden aan de hand van het "wigwees-systeem", waarbij weduwen, invaliden, gepensioneerden en wezen minder remgeld betalen. Maar dit blijkt vandaag niet langer adequaat te zijn, want vele kleintjes maken nog steeds één groot geheel. Verder wijzigt de relevantie, zo haalde de minister aan dat het huwelijk vroeger redelijk stabiel was, terwijl dit nu minder het geval is. Bovendien kan men de zwakke groepen niet langer categoriseren. Men moet dus een complete, universele verzorging aanbieden.

De oplossing blijkt "de **maximum factuur**" te zijn. Hierbij kijkt men naar het inkomen van de mensen en wil men de impact van de som van remgelden op het

budget beperken. Men moet dus tevens een rem zetten op de remgelden, wat volledig afhankelijk is van de burger en zijn inkomen.

Met deze regeling vermijdt men wachtlijsten en een financiële overlast van chronische patiënten. Bovendien wordt er geen onderscheid gemaakt tussen zelfstandigen of loontrekkende burgers en is er geen voorkeursregeling voor de inactieven. Men gaat uit van het principe "een burger is een burger".

Indien u twijfelt over de betaalbaarheid van dit systeem, verzekert Minister Vandenbroucke ons dat de maximum factuur slechts 1% van het totale ziekenverzekeringbudget bedraagt en dus zeker moet worden toegepast. Bovendien zal men selectief geld inzetten in functie van de financiële draagkracht, er is dus sprake van een inkomensselectiviteit.

Op de tweede plaats kaartte Minister Vandenbroucke het topic **pensioenen** aan. Hierbij wil men voornamelijk de "aanvullende pensioenen" veralgemenen en democratiseren. Zo ligt het gezinsspensioen momenteel $\frac{1}{4}$ hoger dan het pensioen van een alleenstaande en wordt dit in de nabije toekomst, totaal inadequaat door de constante vervrouwelijking van de bevolking.

Het grote nadeel van de huidige pensioenen is dat deze compleet niet overeenkomen met het hoge niveau van koopkracht van de hedendaagse gepensioneerde. Deze vertoont op zijn pensioensleeftijd namelijk nog steeds een hoge activiteit, maar ziet wel een teruggang van zijn inkomen. Een verhoging van de pensioenen kan echter

niet zomaar, daarom lijkt het principe van "aanvullende pensioenen" wel aantrekkelijk.

Hierbij vindt men drie fundamentele onderdelen terug: het zilverfonds, waarbij toegekeken wordt op de disciplinerende van de politici; de aanvullende pensioenen en ten slotte de inkomensgarantie van ouderen.

Men speelt hiermee dus in op de nieuwe aspiraties van zowel de actieve senior als de vervrouwelijking.

Eén van de huidige verwezenlijkingen inzake gezondheidszorg, betreft de chronische zorg en meer bepaald de *rustoorden*. Hierbij dreef men reeds het budget op van 20 (in 1999) naar 53 miljard (in 2003) en werkt men volop aan het idee om de overgang te maken naar meer polyvalente rustoorden. De nadruk wordt vandaag meer en meer gelegd op het feit dat men de pensioenen niet langer kan aanzien als een risico, maar moet bekijken als een levensfase, waar in die mate ook rekening mee moet gehouden worden.

Zo ziet men maar dat het sociale beleid zeker niet op één dag te verwezenlijken is en dat men voortdurend moet bijsturen, om zo in te spelen op de hedendaagse behoeften.

Verslaggeving:

Prof. dr. Frank Thevissen

Vakgroep

Communicatiewetenschappen, VUB

Inge Vandael

Communicatiewetenschappen, VUB

De integrale text van Prof. dr. Jef Vuchelen en van Luk Van der Kelen vindt U op www.mypublica.com

PUZZLE

Het Instituut voor de Overheid

Het Instituut voor de Overheid heeft als voornaamste doelstelling bij te dragen tot de studie en verbetering van de beleidsvoering, het management en de organisatie in de openbare sector door:

- Het inrichten van activiteiten met betrekking tot opleiding en recurrent onderwijs ten behoeve van ambtenaren uit alle bestuursgeledingen;
- Het verrichten van onderzoek op het vlak van de vorming, de organisatie, de beleidsvoering en het management in de overheidssector en hieraan verwante sectoren;
- Het verlenen van diensten aan de gemeenschap onder de vorm van management-, organisatie- en beleidsadvies;
- Het vervullen van een forum-functie tussen de overheid en de universiteit op het vlak van de beleidsvoering en het overheidsmanagement.

Het Instituut past tevens volledig in het beleid van de K.U.Leuven dat van de universitaire permanente vorming in het algemeen en ook van de permanente vorming gericht op de overheidssector een belangrijke prioriteit heeft gemaakt.

Studiedag 27 mei 2003

Verzelfstandiging en sturing van agentschappen: recente evoluties op Vlaams niveau

De studiedag richt zich tot geïnteresseerden vanuit de politiek, ambtenarij en verzelfstandigde organisaties op verschillende beleidsniveaus. Onder meer hogere leidinggevende ambtenaren en ambtenaren op horizontale en verticale departementen van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap en haar verzelfstandigde instellingen, alsook geïnteresseerde politici (parlementairen in betrokken commissies in het Vlaamse parlement en de betrokken Vlaamse kabinetten) zijn welkom. Maar omwille van belangrijke evoluties op de andere overheidsniveaus is deze studiedag ook interessant voor politici, ambtenaren en het management van verzelfstandigde diensten van de federale, lokale en provinciale bestuursniveaus (cf. bestuursovereenkomsten met de instellingen van sociale zekerheid, voorontwerpen van het nieuwe gemeentedecreet en het nieuwe provinciedecreet).

Programma

Het dagprogramma omvat twee gedeeltes. In de voormiddag worden eerst de krijtlijnen van de verzelfstandiging in het kader van Beter Bestuurlijk Beleid voorgesteld, waarna een reflectie volgt door binnenlandse en buitenlandse academische experts en de vertegenwoordigers van de agentschappen. In de namiddag worden een viertal workshops georganiseerd die elk aan de hand van twee sprekers en een discussie dieper ingaan op een actueel thema binnen de thematiek van verzelfstandiging. Een paneldebat sluit de dag af.

<http://www.kuleuven.ac.be/facdep/social/pol/io/ion.htm#begin>

Overheidscontactdagen

De Vlaamse overheid houdt haar eigen inkoopdagen. Op de Overheid Contactdagen, die op 21, 22 en 23 mei 2003 in de Grenslandhallen in de provinciehoofdstad Hasselt plaatsvinden. Bedoeld om alle betrokkenen bij de inkoop van goederen en diensten bij de overheid contacten te laten leggen met elkaar en hun leveranciers. Om met elkaar van gedachten te wisselen over aankopen, om zich te oriënteren op aankopen en - vooral - om met elkaar te communiceren over de aankopen.

<http://www.overheidcontactdagen.net>

Voor een duurzame economie

Het Agentschap ALTER heeft van de overheid de opdracht gekregen om te peilen naar de mening van het publiek en de ondernemingen over kwesties die te maken hebben met het kind. Eén van die kwesties gaat over de plaats van ondernemingen in de kinderopvang. Alter Business News doet nu een beroep op de lezers om naar de website <http://www.alter.be> te surfen en een paar vraagjes te beantwoorden. Deze enquête is vanzelfsprekend strikt anoniem : als lezer van ABNews leest u in een volgend nummer uiteraard meer over de resultaten.

Alter Business News is een gratis, tweetalige (Nederlands – Frans), veertiendaagse nieuwsbrief, gelanceerd in 2001.

Het is de eerste, unieke bron voor de Belgische actualiteit in verband met de thema's

- maatschappelijk verantwoord ondernemen,
- duurzame ontwikkeling,
- ethische en solidaire investeringen,
- ethische en duurzame consumptie.

De doelstellingen:

- Ondernemingen helpen om het belang van een duurzame ontwikkeling beter te begrijpen.
- Ze inlichten over de mogelijke, beschikbare middelen voor het uitbouwen van een beleid van duurzame ontwikkeling.
- De initiatieven van bestaande spelers (ondernemingen, netwerken, instellingen, NGO's, ...) bekend maken.

<http://www.alter.be>

...

Mouvement Wallon pour la Qualité

Stimuler et encourager l'excellence ! Conçu sous la forme d'un réseau, le Mouvement Wallon pour la Qualité développe, stimule et encourage la recherche de l'excellence, comme démarche de progrès pour toutes les organisations wallonnes, marchandes ou non.

Témoignage:

l'Administration communale est une société de services !

“Pendant trop longtemps, les administrations estimaient ne pas pouvoir se vendre. Elles se retranchaient derrière des spécificités propres et s'excluaient du monde de la consommation pour des raisons de légalité, d'autorité mais profitaient du caractère occulte de l'action administrative pour donner au citoyen une image malséante de leur raison d'être. Cela permettait peut-être d'accréditer l'idée qu'être au pouvoir consistait à exercer une autorité sur des arcanes inaccessibles au commun des mortels.

Cela donnait au citoyen le sentiment d'être entré dans un monde d'initiés et n'engendrait pas la confiance qu'il était en droit d'attendre de la société de service qu'il contribuait à faire fonctionner financièrement.

Aujourd'hui, les administrations communales se doivent d'être des entreprises de services dans lesquelles les citoyens doivent savoir ce qu'ils peuvent y obtenir et dans quelles conditions. Comme toute entreprise de service ou de fourniture, le client doit avoir le décalque parfait du produit qu'on lui a vanté par l'information claire des engagements de cette société sans décalage par rapport aux informations qui lui ont été fournies.

Voilà pourquoi, en quelques lignes, l'administration communale d'Arlon s'est donnée comme slogan d'être une administration au service du citoyen. Slogan qu'elle met en oeuvre, jour après jour, par une politique de qualité, payante à long terme.

L'équipe qui la dirige, son collège et son conseil, estime ne pas devoir vivre sur des missions qui lui sont confiées par d'autres mais offrir au citoyen une société de service qui tire sa légitimité du citoyen et lui rend ce qu'il lui apporte. Certains services sont d'ailleurs parfois concurrentiels de services du privé (les écoles, les crèches, certains services qui pourraient être rendus par le privé). L'administration estime qu'elle a des atouts de qualité à faire valoir et entend bien jouer ce jeu pour le plus grand bien du citoyen. Elle entend, comme cela, accroître le bien-être de ses habitants”.

Philippe DEFRANCE,

Secrétaire communale de la Ville d'Arlon.

L'approche du Mouvement Wallon pour la Qualité s'inscrit résolument dans la notion de “développement durable”. Elle intègre quatre dimensions: qualité, sécurité/santé, éthique et environnement.

- **Former:** Le Mouvement Wallon pour la Qualité détecte les besoins en formation et coordonne la formation dans le domaine de la gestion de la qualité.
- **Veille et expertise:** Observatoire Wallon de la Qualité, le Mouvement Wallon pour la Qualité est à la fois centre de veille, d'expertise, d'expérimentation et de diffusion des connaissances dans le domaine de la Qualité au service de toute la collectivité wallonne.
- **Sensibiliser et communiquer:** L'obsession du progrès et de l'excellence, à tous les niveaux, ne se décrète pas ! Elle se travaille chaque jour par une politique de sensibilisation et de communication dynamique. Le Mouvement Wallon pour la Qualité y contribue.
- **Informer:** Au travers de supports de communication modernes et pratiques (lettre électronique d'information, site web, QualioGuide,...) le Mouvement Wallon pour la Qualité, informe largement tous les acteurs wallons sur l'actualité de la Qualité.
- **Promouvoir:** Le Mouvement Wallon pour la Qualité participe à la promotion et au rayonnement de la Qualité wallonne.

<http://www.mwq.be>

CISCO

Les chantiers de l'Administration Electronique en France

Mon service public.fr et le compte électronique de l'utilisateur

Le projet "mon.service-public.fr" concerne la personnalisation des informations et des services rendus par l'administration à ses usagers, notamment particuliers. Il s'agit d'accompagner le développement de l'administration électronique par la mise en place d'un portail, point d'entrée personnalisé permettant d'accéder à une configuration d'informations et de téléservices publics.

Le compte électronique a pour objectif d'améliorer les relations des usagers avec l'administration dans le cadre de la personnalisation des informations et des services

La carte de vie quotidienne

L'objectif est d'offrir aux usagers particuliers sur un territoire (ville et/ou département) un bouquet de services publics locaux facilement accessibles à partir d'une carte de vie quotidienne. Une étude de définition de cette carte a été lancée en décembre 2002 afin de déterminer les critères d'efficacité de cette carte et les conditions de son expérimentation. Elle donnera lieu à une cartographie des services rendus par les services de l'Etat et les collectivités territoriales.

Le changement d'adresse

L'objectif du projet est de simplifier, lors du déménagement d'un usager, sa démarche de changement d'adresse auprès des services publics.

Grâce à un prototype de changement d'adresse accessible sur Internet et par téléphone.

L'utilisation de ce service de changement d'adresse sera fon-

dée sur le volontariat des usagers qui définiront eux-mêmes le périmètre des organismes.

La demande de subvention en ligne avec un point d'accès unique pour les associations

Il s'agit d'accélérer les procédures de subventions des associations, grâce à un dossier unique de demande de subvention, l'harmonisation des modalités de traitement du dossier et la fourniture de moins de pièces justificatives.

L'objectif est de réussir à terme, l'instruction de toutes les démarches relatives aux associations par le biais de ce point d'accès unique sur internet.

Gestion du courrier électronique

Faire un état des lieux de la gestion des courriers électroniques dans les ministères, leur permettre de faire ressortir les dysfonctionnements dans le but de clarifier et identifier les modalités de traitement du courrier électronique. Apporter une préconisation utile protocole de réponse, organisation, plate-forme logicielle pour le suivi des réponses à plusieurs agents

Demande d'acte de naissance

Ce chantier a pour objectif de rendre possible la commande en ligne des extraits ou copies d'actes de naissance auprès des collectivités.

Actuellement, sur les 750 communes où ont lieu l'essentiel des naissances, environ 150 offrent déjà la demande en ligne de copies ou d'extraits d'actes. Il s'agit d'étendre ce service aux autres communes.

Good Practices for Improving Public eServices and Transforming Government"

The Italian Presidency and the European Commission will jointly organise a High-Level Conference on eGovernment at the Villa Erba, Lake Como (I), on 7-8 July 2003. The specific aim of the conference is to make a major contribution towards demonstrating where Europe currently stands in this fast-evolving and competitive field, to identify the interactive public eServices currently available, and to illustrate how at present and in the years ahead citizens and businesses can benefit from on-line service provision.

<http://www.e-europeawards.org/>
